

Наше Слово

PIK LXVI № 28 (3335) WARSZAWA, 11 LIPNIA 2021 ROKU
ЦІНА – зл. 4,30 zł (VAT = 8%) – CENA NUMER INDEKSU 366609

УКРАЇНСЬКИЙ ТИЖНЕВИК TYGODNIK UKRAINSKI UKRAINIAN WEEKLY
Інтернет-версія газети www.nasze-slowo.pl ISSN 0027-8254

«Українство є цінністю»

Розмова з очільником
Консульства України у Гданську
Левом Захарчишином

30 червня завершилася п'ятирічна каденція Лева Захарчишина – консула-керівника Консульства України у Гданську. У неділю громада зустрілася з ним, аби подякувати за роки співпраці, залученість в українські справи, відкритість та приязність.

Ваша робота на посаді консула-керівника була дуже тісно пов'язана з українською меншиною міста й регіону. Наскільки важливою була для Вас ця співпраця?

Коли я перед виїздом до Гданська проходив співбесіду з тодішнім міністром закордонних справ Павлом Клімкіним, одразу виділив три основні напрями, на яких планував зосередити свою роботу. Перший – це захист інтересів та допомога українським громадянам закордоном; другий – це розвиток польсько-українських контактів у різних сферах (в економіці, культурі, політиці), звичайно, в межах свого консульського округу. А третій напрям – це власне і була співпраця з українською громадою. Чому? По-перше, тому, що ця громада, чи, точніше, меншина, яка проживає на півночі Польщі, є особливою – це люди, які постраждали внаслідок злочинної акції «Вісла». Не тільки польська держава має перед ними великий моральний борг. Україна теж винна перед цими людьми, оскільки впродовж багатьох років вони були забуті, недооцінені, не отримували належної підтримки, хоча своїм життям створили прецедент, зробили подвиг,

зумівши залишитися українцями в обставинах, створених владою для того, щоб цього не сталося.

По-друге, співпраця з українською меншиною – це важливий політичний чинник. Коли держави ведуть між собою політичний діалог, вони завжди вдаються до аргументів, які підсилюють їхні позиції. Політика щодо національних меншин є важливим елементом у цьому пазлі. Ми дуже добре бачимо, як польська держава говорить про свою національну меншину в Україні. На жаль, Україна не завжди так само твердо й ефективно використовує аргументи, пов'язані зі статусом, правами і можливостями нашої громади. Тому для мене така співпраця була важливим пріоритетом. Вона творила основу і служила опорою в реалізації проєктів, якими я хотів займатися. Коли маєш біля себе міцну, згуртовану, національно свідому громаду, котра тобі допомагає, легше проводити й офіційні (День Конституції, День прапора, День Незалежності), і культурні заходи. Хоча останні були спрямовані насамперед на польську аудиторію, українська меншина завжди була на них присутня, і ми відчували її підтримку.

Які з ініціатив, реалізованих консульством чи під його егідою спільно з громадою, Ви вважаєте найвдалішими?

Безумовно, важливим є спільне відзначення пам'ятних для України дат і державних свят. Проте, якщо говорити про інші проєкти, я би виділив два. Це, по-перше, Український тиждень у Гданську, який ми робили у співпраці, а в 2019 році – у партнерстві з громадою. Концерт «Dakh Daughters», що відбувся у його межах, – це наш спільний проєкт. Партнерами заходу були Об'єднання українців, консульство й Український інститут. Ми потребували часу, щоб дійти до такої співпраці. Я відчував певну настороженість, коли пропонував робити щось спільними силами. Це природно, адже то був перший такий досвід. Через взаємне пізнання та побудову довіри ми дійшли до реалізації спільного задуму. Для мене це був великий успіх, справжня синергія. Якби не українська громада і не її співпраця з консульством, концерт «Dakh Daughters» просто би не відбувся. Важливо було, аби скрес лід взаємної недовіри і ми зрозуміли, що разом можемо більше.

Другий дуже успішний проєкт – це, напевне, відкриття скверу ім. Марка Безручка. Хоча це політична ініціатива і рішення ухвалювала міська рада, для мене одним із вагомих аргументів у переговорах була наявність у Гданську української меншини, необхідність вшанування її історичних і культурних почуттів, а також – акцентування уваги на нашій спільній історії, братерстві по зброї. Важливим було й те, що тут, у Гданську, мешкають доньки двох петлюрівських офіцерів. Відкриття скверу ім. Безручка у Тримісті – це створення місця, де відбуватимуться заходи меншини і мігрантів. Ми хотіли знайти локацію, де можна зібратися, покласти квіти. Саме тому ми відмовилися від ідеї назвати іменем Безручка вуличне кільце (кругове перехрестя – *ред.*), адже кільце – це просто точка на карті і більш нічого. Отож, сквер ім. Безручка – це теж проєкт, який ми робили з думкою про громаду, спільно з нею і для неї. Маю велику надію, що шороку 8 травня (день відкриття скверу – *ред.*) саме там збиратимуться українська меншина, представники консульства, міської влади, щоб пригадати позитивні уроки польсько-української історії.

На території Вашого консульського округу розташовані три з п'яти українських шкіл у Польщі. З одного боку, ці заклади є важливим форпостом у збереженні української ідентичності. З іншого боку, складається враження, що вони покинуті напризволяще й не мають особливої підтримки з боку української держави. Чи вдалося Вам щось зробити у цій сфері? Яким чином Київ міг би підтримати українське шкільництво у Польщі?

Це досить широке запитання, на яке важко вичерпно відповісти в межах ко-

роткого інтерв'ю. Ці школи для мене як для консула і представника української держави були одним із пріоритетів. Я намагався відвідувати їх за кожної нагоди, постійно підтримував з ними контакти і знав проблеми, з якими вони зіштовхуються. Школи з українською мовою навчання у Білому Борі, Гурові-Ілавецькому й Бартошицях були створені ще за часів комуністичної влади. Їхнє розташування є специфічним. Їх відкрили у тих місцях, куди переселили українців, але часи змінилися, й люди переїхали до більших міст. Наприклад, велика громада мешкає у Гданську, але тут нема української школи, і це великий мінус.

Є ще й інша проблема. Польські школи з українською мовою навчання почали приймати громадян України – дітей мігрантів, які хотіли забезпечити їм освіту рідною мовою. Проте така ситуація спричинила конфлікт, оскільки суперечила певним бюрократичним нормам. Його, на мою думку, можна було вирішити спокійно, без скандалів. В Україні ніхто не створює проблем із тим, що громадяни Польщі, діти дипломатів ходять до державних шкіл із польською мовою викладання – хоча це заклади, які фінансуються українською державою в межах підтримки польської меншини. Польща могла би діяти симетрично, але, на жаль, маємо натомість загострення конфлікту. На сьогодні Україна поставила це питання на найвищому державному рівні, Міністерство освіти і науки опрацювало відповідні пропозиції, і ми перебуваємо у процесі перемовин між українським і польським відомствами освіти й закордонних справ. Сподіваюся, що знайдемо вирішення цієї проблеми, бо підстав для загострення конфлікту нема.

Окрім шкіл для національних меншин, що розташовані у маленьких містечках, маємо лише у Гданську понад тисячу дітей-громадян України. Загалом у Поморському воєводстві їх налічується приблизно 3,5 тисячі. Виникає питання: чи мають вони можливість навчатися також і рідною мовою? Я говорив про це з директорами шкіл і з владою міста. Це питання підіймалося на зустрічі з громадською радою при поморському воєводі. Моє ставлення до цього зводиться до наступної тези: ми хочемо, щоб до українських дітей у Польщі ставилися так, як ви хочете, щоб ставилися до польських дітей закордоном. Нам не подобається, коли наших дітей розглядають як «матеріал до асиміляції» і бачать в них майбутніх поляків. Більшість українців, котрі приїхали сюди, – це економічні мігранти. Зовсім не факт, що вони залишаться тут надовго чи назавжди. Коли дитина повернеться в Україну після 5-6 років у Польщі, їй буде важко наздоганяти те, чого вона тут не вивчала.

Зараз ми перебуваємо на етапі обговорення цієї проблеми. Одне з її можливих вирішень – це проведення у закладах, де навчається багато дітей-громадян України, факультативних занять для опанування матеріалу з програми

Міграція змінює польсько-українські відносини

Що поляки та українці думають одні про одних та відносини між своїми країнами і як оцінюють можливості майбутньої співпраці – це ключові питання, на які шукали відповіді експерти чотирьох польських та українських установ.

Серед них були – київське та варшавське відділення Фонду ім. Фрідріха Еберта, Рада зовнішньої політики «Українська призма» та Колегія Східної Європи у Вроцлаві. Звіт зі своєї праці «Пізнай свого ближнього як себе: взаємне сприйняття українців та поляків» та висновки організатори презентували на онлайн-зустрічі 11 червня, в якій взяли участь автори Надія Коваль та Лауринас Вайчунас, публіцист Микола Рябчук та політолог Андрій Шептицький.

▲ Західний вокзал у Варшаві. Українці приїжджають до Польщі не тільки навчатися, працювати, заробляти, але теж допомагають польській економіці.

Одна з вихідних точок дискусії – це велика міграція українців до Польщі. Експерти підкреслили, що загалом попри позитивне сприйняття українців над Віслою, існують ризики пов'язані з асиметрією польсько-українських відносин. Йдеться, наприклад, про те, що працівники зі сходу часто надто довірливо ставляться до політичної та суспільної доброзичливості своїх польських колег. Експерти помітили також, що якщо українці загалом дуже позитивно ставляться до Польщі, то польські респонденти мають обмежені знання про сучасну Україну і часто звертаються до історичних стереотипів. Проте у зв'язку з українською міграцією можна очікувати позитивних змін. Це тому, що суперечливі теми і стереотипи можуть поступатись реальним відносинам і взаємопізнанням хоча б на робочих місцях.

Як підкреслюється у звіті, офіційна польська статистика вказує на 1,3 млн українців у Польщі. Багато із них, зокрема сезонні працівники, залишаються на короткий термін, але також значна кількість планує оселитися у Польщі надовше. За дослідженням Групи Імпель з 2020 року, 67% з українських респондентів висловили задоволення з життя у Польщі. Чергових 41% заявляли про бажання оформити тут постійне проживання, а 49% – привезли свою сім'ю або планують це зробити. Така статистика означає майбутні серйозні зміни у демографії Польщі. Вже видно, що зростає кількість змішаних подружжів, а дослідники передбачають, що тренд утримуватиметься у майбутньому. Водночас названі демографічні зміни можуть викликати негативні реакції в націоналістичних колах польського суспільства. Попри загрозу таких настроїв, виразно видно також, що українська міграція приносить користь польській економіці. Українці в 2014–2019 роках спричинили зростання польського ВВП (поль. PKB) на 2,5%. Дослідження показує, що прибуття мігрантів лише з одного боку призводить до того, що багато українців дізнаються про Польщу особисто, але небагато поляків мають подібний досвід щодо України. Це, у свою чергу, має вплив на якість відносин між двома державами. В цьому контексті варто зауважити, що загалом після розвалу Радянського Союзу темп інтелектуального обміну між поляками та українцями значно прискорився. Посилились також туристичні зв'язки. Таке відкриття, за словами дослідників, крім ряду позитивних явищ принесло й суперечливості та напругу на фоні складної спільної історії. Конфлікт посилювався з приходом нової влади у Польщі в 2015 році. Це тоді принцип зближення і примирення, заснованих на взаємному прощенні, замінено

вимогами до українців щодо визнання своїх провин. Довоповненням такого підходу було названня на політичному рівні у Польщі трагічних подій на Волині геноцидом. Знов-таки асиметричність видно й в оцінках одних іншими як людей. Серед українців позитивні оцінки значно перевищили негативні. Загалом українці надали полякам більше 30 позитивних рис характеру. Найпопулярніші – це «добрий», «працьовитий» та «добре вихований». У поляків оцінка рис характеру українців була більш збалансованою. З одного боку, в українцях вони бачили «милих, чудових людей», «працьовитих» і «гостинних», а з другого – закидали їм зловживання алкоголем, нечесність і брак особистої культури. Дослідники підкреслюють, що більш симетричні відносини поляків та українців, представників різних суспільних верств можуть обмежити кількість негативних стереотипів. Ключовою тут є й культурна дипломатія та туристичні обміни. Вони збільшують знання і свідомість між сусідами. Тому експерти називають два головні виклики у відносинах, які вимагають постійних досліджень, а також політичних рішень. Отже, з одного боку, у зв'язку з посиленою українською міграцією потрібно сильніше вводити недискримінаційну політику і практики в місцях праці мігрантів. Другий виклик – це нагляд над діяльністю націоаналістичних, антимігрантських середовищ, які є водночас противниками Європейського Союзу. Потрібно простежувати за їхнім потенційним впливом на погляди польського суспільства:

«Узагальнюючи: наші дослідження вказують на потребу більших зусиль щодо освіти і культурної дипломатії. Наші народи надалі надто мало знають один про одного», – пишуть автори дослідження. За їх словами, саме культура має величезний потенціал об'єднання людей, але в польсько-українських відносинах її надто слабо використовують. Багато українців польську культуру досі сприймає через призму асоціацій з радянських часів на чолі з невмирущими героями серіалу «Чотири танкісти і собака». Поляки, у свою чергу, відносно часто плутають українські культурні продукти з російськими. Опитані поляки не змогли назвати постатей української культури. Хоч у відповідях трапилось прізвище Шевченко, то не відомо було, чи йдеться про футболіста Андрія, чи відомого Кобзаря – Тараса.

Головна проблема відносин – асиметрія проявляється й у взаємних оцінках держав. Українці винятково прихильно дивляться на польську владу та економіку. Водночас респонденти обох держав критично оцінюють Україну. Головні проблеми, на які вказували польські респонденти, – це ефективність управління державою, слабка економіка і російсько-українські відносини. Що цікаво, респонденти з обох держав проявляли більш позитивний підхід одне до одного навзаєм, ніж до деяких інших національностей: росіян, німців чи білорусів: «Ні українці, ні поляки не проявляли взаємних сильно негативних підходів», – відзначається у звіті. При цьому, автори підкреслюють, що з огляду на зростаюче значення історичної політики від попереднього дослідження у 2013 році, значно знизилась позитивна оцінка взаємовідносин.

Автори підкреслюють також, що поляки більш зацікавлені питаннями безпеки. Українці, у свою чергу, роблять ставку на підтримку європейської інтеграції: «Це показує, що стара ідея «Польща – адвокат України в Європі» не втратила привабливості і може використовуватися у підході до майбутніх викликів», – відзначається у звіті. Разом з тим експерти переконують, що їхнє дослідження анонсує плюралістичну епоху, в якій польсько-українські відносини розвиватимуться на різних рівнях. Вони проходитимуть між особами різного віку, з різним професійним досвідом, приналежністю до різних регіонів та різними мовними компетенціями. Така демократизація і різноманітність відносин можуть витиснути суперечливі теми з минулого. Поляки та українці у спілкуванні будуть більше зосереджуватися на сучасних справах. ■

Григорій СПОДАРИК

Фото Павла Лози

Листи читачів

Нам пишуть з нагоди свята

...

Широ й сердечно вітаю Вас із визначним ювілеєм – 65-річчям виходу першого номера газети «Наше слово».

Незважаючи на всю поважність свого віку, видання залишається молодим і діяльним. Газета й сьогодні є цікавим і чесним співрозмовником і порадиником.

За цей час видання пройшло великий шлях. Точним словом газета писала про людей – українців, які живуть у Польщі. Сьогодні газета розповідає про їхнє життя та успіхи, висвітлює події, що відбуваються в країні, порушує проблему складного процесу будівництва європейської України.

Отож, я бажаю щирого слова, читачького визнання, багато натхнення й руху вперед!

А ще зичу кожному з вас міцного здоров'я й нових успіхів у вашій відповідальній і почесній праці.

Віцемаршалок

Вармінсько-Мазурського воєводства

Мирон Сич

...

Є також надійні читачі «Нашого слова». Вітання з нагоди ювілею.

Славко Саладяк

...

Прийміть ширі вітання з нагоди 65-ї річниці газети «Наше слово». Бажаю Вашій редакції успіхів, натхнення у роботі!

Коли я приїхав до Перемишля на навчання у Державну Східноєвропейську школу в 2006 році, тоді вперше взяв до рук газету «НС» від пана Михайла Козака. Впродовж свого перебування в Польщі, коли я є на гостині в родині Козаків, читаю цікаві матеріали. Завжди беру газету чи в Перемишлі, чи в редакції у Варшаві і везу їх в Україну. Хочу, щоб більше людей бачило цю прекрасну газету, яка публікує інформацію про українське життя в Польщі. Мені дуже приємно і для мене – велика честь, що я також співпрацюю з Вами!

Бажаю Вам гострого пера, цікавих матеріалів про життя, культуру, церкву, українців в Польщі!

МОЛИМОСЯ ЗА УСПІХИ В НАШІЙ СПРАВІ!

Сергій Поровчук

ГРОМАДСЬКІ ВІСТІ

Щорічна проща на гору Явір

12-16 липня відбудеться щорічна греко-католицька проща на гору Явір, що на Лемківщині. Вона почнеться зранку 12 липня у Кремпній (Krempna). Через Котань (Kotań), Святкову-Малу (Świątkowa Mała) та Святкову-Велику (Świątkowa Wielka) паломники прибудуть до Воловця (Wołowiec). Після нічлігу у Воловці продовжать шлях до Незнайової (Nieznałowa), Чорного (Czarne), Ясьонки (Jasionka), Кривої (Krzywa) та Гладишова (Gładyszów), де ночуватимуть.

Днем пізніше паломники будуть йти через Смерековець (Smerekowiec), Перетів (Regietów), Сквіртне (Skwirtne), Квітонь (Kwiaton) аж до Ганьчової (Hańczowa), а з останнього села 16 липня продовжать шлях на гору Явір.

Вона вважається святим місцем у зв'язку з Маріанськими одкровеннями, які сталися тут у міжвоєнний період. На горі знаходиться дерев'яна греко-католицька церква, побудована в 1929 році на північному її схилі. У 1969–2017 роках святинєю користувалися православні. Гора Явір стала місцем паломництва вірян із Польщі та Словаччини. Минувими роками там бували також гості з України, Канади, США та навіть Австралії.

Більше інформації шукайте на сайті gora-jawor.pl.

Празник у Хшанові

11 липня у Хшанові (гміна Елк) пройде храмове свято Петра і Павла. Як і щороку, до цього невеликого села приїдуть віряни Української греко-католицької церкви з Вармії та Мазур, а також з інших регіонів Польщі. Хшаново є сьогодні місцем-символом для греко-католиків у Польщі.

Заходи на площі біля невеликої святині тут відбуваються з 1947 року, коли у Хшанові опинився депортований в межах акції «Вісла» отець Мирослав Ріпський разом із дружиною. Священник відважився, попри сувору заборону, відкрити першу греко-католицьку парафію у Польщі. Літургія рідною мовою прозвучала там для виселених українців 2 липня 1947 року, тобто ще до офіційного закінчення акції «Вісла». З того часу раз на рік на храмовий празник приїжджають сотні, а бувало, що й тисячі українців. Так було, зокрема, у 2017 році, коли в урочистостях, присвячених 70-річчю греко-католицької парафії у Хшанові та пам'яті виселенців, взяло участь понад 2 тисячі людей. Цьогорічне свято відбудеться 74-й раз. Як і раніше, завершиться воно освяченням води та спільними розмовами.

День національних меншин в Ольштині

10 липня в Ольштині відбудеться День національних меншин. На сцені в «Осаді Отаман» («Osada Ataman») виступатимуть різні громади. Одним із гуртів, який презентуватиме українську культуру, стане фолк-колектив «Горпина». Українські пісні буде можна почути теж у виконанні Амелії Куштали, учениці з пункту навчання української мови у Добромі Місті. Окрім концертів, меншини презентуватимуть свою культуру та доробок на стендах. У програмі передбачені також ігри для дітей та невелика виставка старовинних автомобілів.

Організатором заходу є Ольштинське товариство німецької меншини. Подія відбудеться за адресою: вулиця Канаркова 54 (ul. Kanarkowa 54). Початок — об 11:00.

Українсько-польська музична співпраця у Ряшеві та Любліні

Фото – скріншот з відео

У межах 14-го фестивалю «Схід культури» («Wschód Kultury») 25-27 червня у Ряшеві відбулася подія «Європейський стадіон культури». Першого дня під

час головного концерту глядачі почули польсько-українські дуети: вокалістку Сильвію Гжешак та Джамалу з України, київський гурт «ДахаБраха» та польського репера Грубсона, а також спільну ініціативу українського реп-гурту «Калуш» та співачки Маргарет.

Натомість на завершення фестивалю 27 червня презентували музично-візуальний проєкт «Бойківський Бескид, намальований голосом та зображенням». У його межах у клубі «Бульвари» пройшов концерт тріо «Вернигора». Колектив виконує традиційну музику українсько-польського прикордоння, а його вокалісткою є Дарія Косек із Сянока. Органічною частиною концерту стала відеовізуалізація, підготовлена командою графічних дизайнерів із Ольштина — це професор Вармінсько-Мазурського університету Антоні Гжибек та Андрій Філь, який має бойківське походження.

«Європейський стадіон культури» у Ряшеві вважається найбільшим фестивалем, який проводиться у місті. Раніше у межах заходу «Схід культури» у Любліні 24-26 червня відбувся концерт «Інше звучання». Там публіка могла почути джазову музику у виконанні українського гурту «Показ Тріо». Ще одним українським акцентом була презентація програми транскордонного співробітництва «Польща-Білорусь-Україна». Протягом 17 років ця ініціатива фінансує різні проєкти, пов'язані з розвитком співпраці на кордоні трьох країн.

19-22 серпня фестиваль «Інший вимір» запланований у Білостоці.

«Схід культури» — це проєкт, який об'єднує три найбільші міста східного кордону Польщі: Ряшів, Люблін та Білосток. Кожне з них проводить свій індивідуальний фестиваль та низку мистецьких і творчих подій.

У Польщі повернули обов'язкову самоізоляцію для окремих категорій приїжджих

Із 24 червня люди, які в'їжджають до Польщі з-поза Шенгенської зони, повинні пройти 10-денний карантин.

«Ми запустили систему моніторингу мутацій коронавірусу. У Польщі з'являються нові штами, з огляду на це ми повертаємо обов'язковий 10-денний карантин для тих, хто прибуває з-поза Шенгенської зони», — цитує слова віцеміністра здоров'я Вальдемара Краски портал bankier.pl.

Введення такого правила є проблемним не лише для громадян України, які планували подорож до Польщі, а й для місцевих організаторів культурних заходів. Зараз деякі з них мусять змінювати програми, адже вже запросили до участі колективи з України. З іншого боку, карантин і закриті кордони спонукають частіше запрошувати на події українські гурти з Польщі.

Нагадаємо, що до 24 червня українці, які приїжджали до РП, могли після перетину кордону зробити тест на COVID-19, і це звільняло їх від самоізоляції. Тепер такої можливості немає. Термін ізоляції можна скоротити, якщо на 7 день від її початку зробити тест на коронавірус і отримати негативний результат. Звільнені від цього обов'язку повністю вакциновані люди (від дати щеплення другою дозою має минути мінімум два тижні). Препарат, яким проводилася вакцинація, повинен бути зареєстрований в Євросоюзі. Зараз таку сертифікацію мають Pfizer/BioNTech, Moderna, AstraZeneca та Johnson & Johnson. Крім того, від самоізоляції звільнені діти до 12 років, що подорожують у супроводі щеплених батьків.

Зустріч учнів із Гурова з польським футболістом

Тривають канікули і, певно, ніхто не думає про навчання. Проте ми ще повернемося на мить до української школи у Гурові-Ілавському. 23 червня туди завітав Томаш Франковський — колишній футболіст та ексgraveць збірної Польщі з футболу. Він вважається одним із найвідоміших нападників найвищої футбольної ліги в РП за останні 25 років. Грав він не лише у Польщі, а й у Великобританії, Іспанії та США.

Фото з фейсбук-сторінки школи

Під час візиту футболіста до Гурова-Ілавського учні української школи змогли поспілкуватися з ним та взяти автограф. Сьогодні Томаш Франковський є депутатом Європарламенту.

Польський поліцейський врятував українця

Польський правоохоронець врятував життя українцю, який тонує у річці Сола у містечку Кенти (Малопольське воєводство). Про це повідомляють на сторінці міського відділку поліції у місті Бельсько-Бялій. Заступник командира поліції відпочивав на річці разом із сім'єю та знайомим. Раптом його дружина зауважила, що у водоймі тоне людина, і покликала на допомогу чоловіка. Поліцейський швидко витягнув його — це був 41-річний громадянин України. Чоловік не дихав і був непритомний. Поліцейський та його товариш надали українцю першу медичну допомогу та викликали швидку. Згодом на місце інциденту приїхали медики та забрали потерпілого до лікарні.

У відділку поліції у Бельсько-Бялій подякували поліцейському та його дружині за допомогу українцю. Інцидент стався 20 червня. Згідно з повідомленням Урядового центру безпеки, лише цього дня у Польщі потонули 9 людей.

Студенти з України отримали стипендії

Сорок українців, що навчаються в Університеті ім. Адама Міцкевича в Познані, отримали одноразові стипендії ім. доктора Яна Кульчика для студентів-громадян України. На сторінці університетського фонду опубліковане відповідне рішення і список стипендіатів. Вони отримають одноразову виплату — 3 тисячі злотих. На сторінці фонду зазначають, що метою стипендійної програми є підтримка студентів з України, які знаходяться у скрутній політичній, економічній та соціальній ситуації.

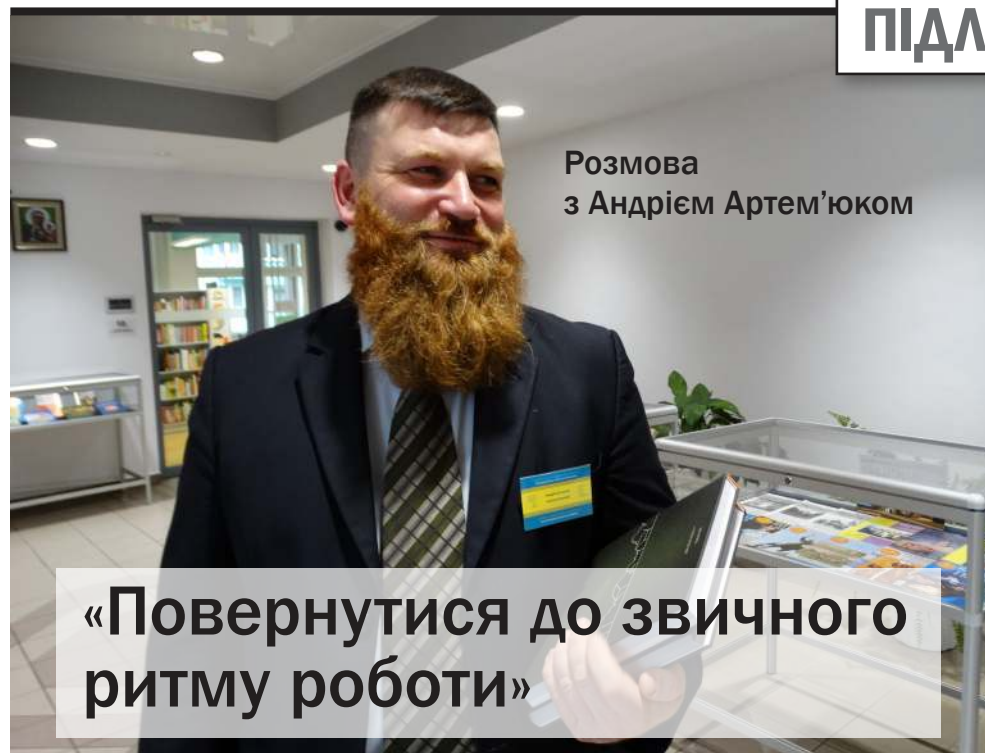
Панахида на могилі отця Івана Могильницького

24 червня на Міському кладовищі у Перемишлі відбулася панахида з нагоди 190-х роковин смерті отця Івана Могильницького. В урочистості взяли участь архієпископ і митрополит Української греко-католицької церкви у Польщі, владика Євген Попович, мешканці Перемишля та делегація учнів української школи ім. Маркіяна Шашкевича. Про це повідомляється на сайті «шашкевичішки».

Отець Іван Могильницький (1778-1831) увійшов в історію України як богослов, мовознавець, педагог, організатор шкільної та церковної справи. Він був послідовником розвитку української літературної мови, що базувалася на «живій мові народу», перший серед греко-католиків на Галичині почав вголосувати проповіді народною мовою, а також став автором «Букваря славено-руського язика». Із забуття ім'я отця Могильницького повернулося лише на початку XIX століття. Тоді в Перемишлі, де він працював частину свого життя, віднайшли його могилу.

Опрацював на основі повідомлень **Павло ЛОЗА**
Більше новин шукайте на сайті: nasze-slowo.pl

ПІДЛЯШШЯ

«Повернутися до звичного ритму роботи»

Авторка фото – Людмила Лабович

Триває літо, а водночас – стабілізується епідемічна ситуація. Це – нагода повернутися до організації великих українських заходів, до яких звикла публіка. На Підляшші вже 17 липня вчергове відбудеться фестиваль «На Івана, на Купала» у Дубичах-Церковних. Про плани на літні й осінні культурні події Союзу українців Підляшшя розповідає доктор Андрій Артем'юк – заступник голови підляської української організації.

Людмила ЛАБОВИЧ: Наближаються канікули, тобто час, коли завжди відбувалися великі фестивалі. Які заходи хоче провести влітку Союз українців Підляшшя?

Андрій АРТЕМ'ЮК: Другий рік поспіль нам доводиться працювати в пандемічному режимі. Минулоріч, як відомо, важко було організувати великі культурні фестивалі, тому й наша найбільша літня подія, якою є «На Івана, на Купала» у Дубичах-Церковних, не могла відбутися у такому вигляді, до якого звикли прихильники української культури.

Цього року ситуація є кращою – а принаймні так усе виглядає на цей момент – тому ми почали працювати над тими заходами, яких не було минулого року або які пройшли в обмеженому форматі. 17-18 липня плануємо провести «На Івана, на Купала» – звичайно,

дотримуючись усіх епідемічних обмежень. Уже говорили з Леоном Малашевським, війтом гміни Дубичі-Церковні, і готуємося до цієї великої події.

Цього року відбудеться ювілейний, 25-й Купальський фестиваль. Багато років це – великий масовий захід, дуже добре відомий у регіоні, тому важливо утримати його традицію.

Будемо також намагатися організувати інші концерти. Минулого року замість фестивалю в Дубичах-Церковних ми провели менший захід «На Івана, на Купала». Літні зустрічі з українським фольклором у Загороді в Козликах над Нарвою. Цьогоріч ми продовжимо цю нову, започатковану минулого року подію.

Календар літніх ініціатив українського середовища Підляшшя завершать «Джерела – українські традиції і трансформації». Традиційно відбудуться вони в середині вересня у Черемсі.

Ви плануєте кілька великих заходів і восени, чи не так?

Навесні не відбулися дві важливі події – Воеводський декламаторський конкурс «Українське слово» та конкурс української пісні «З підляської криниці». Епідемічна ситуація в Польщі була дуже складною, діти і молодь – головні учасники наших заходів – вчилися в дистанційному форматі, тому важко було думати про організацію цих подій. Тож ми перенесли їх на осінь. Маємо надію, що ситуація буде покращуватися, і ми успішно проведемо конкурси восени.

У жовтні відбудеться також наша головна культурна подія – Фестиваль української культури на Підляшші «Підляська осінь». Цього року він пройде уже 30-й раз, тож ми готуємося належно відзначити цей важливий ювілей.

25-те купальське свято та 30-та «Підляська осінь» – це, здається, ще не всі заплановані цьогорічні річниці в українському житті на Підляшші?

У межах наших заходів, перш за все – фестивалю «Підляська осінь», ми збираємося відзначити також 25-й ювілей Українського дитячо-молодіжного ансамблю «Гілочка» з Черемхи. Цього року свій 30-й День народження святкує також Український фольклорний колектив «Родина» з Дуб'яжина. Не варто забувати, що у 2020-му 25-річчя відзначав Український ансамбль пісні і танцю «Ранок» з Більська-Підляського. На жаль, з огляду на пандемію ми були змушені відмінити запланований урочистий концерт «Ранку». Тому й маємо надію, що саме цього року належно відсвяткуємо ювілей усіх наших головних українських ансамблів на Підляшші.

Плани масштабні, однак не можна забувати про обмеження, пов'язані з пандемією. Які з них найбільш відчутні для Союзу?

Усі ми, звичайно, боїмося погіршення епідемічної ситуації, що матиме вплив на терміни та формат реалізації

наших заходів. Як і всі організації національних меншин, переживаємо також через фінансові питання. Інша справа – це людські ресурси, тобто обмеження, пов'язані з кількістю осіб, залучених в організацію наших подій.

Минулими роками, щоби збільшити різноманіття, а водночас – утримати зв'язок із материковою Україною, ми завжди запрошували тамтешні ансамблі. На жаль, наразі з огляду на пандемію це неможливо. Тому, організовуючи наші літні заходи, ми будемо спиратися виключно на місцевий потенціал. На щастя, на Підляшші маємо багато колективів, будемо також запрошувати ансамблі з інших українських осередків у Польщі. На Купальському фестивалі кожного року виступав щонайменше один такий гурт, тому у нас є контакти з українцями з інших регіонів. Пандемічна ситуація – це нагода ці зв'язки посилити.

Маємо надію, що восени все покращиться, і нам вдасться запросити якісь колективи з України.

Уже другий рік поспіль доводиться вести культурну діяльність в обмеженому форматі. Чого це навчило організаторів українських подій на Підляшші?

У нас уже набагато більший досвід, ми краще можемо все планувати. Однак пандемія значно ускладнює звичну працю.

Попри непрості обставини, ми старатимемося провести всі заплановані культурні заходи. Побачимо, як усе буде виглядати за кілька місяців, але маємо надію, що вдасться повернутися до звичного ритму роботи. Зараз ситуація видається більш стабільною, бо багато людей вже отримало щеплення проти коронавірусу, і статистика показує, що пандемія поволі пригасає. Тому сподіваємося, що вже невдовзі можна буде проводити культурні події у такому форматі, до якого звикли шанувальники українських заходів на Підляшші. ■

Чому не можна працювати на Іллю та про інші народні табу

Табу, тобто абсолютна заборона, яка накладається на дію, слово чи предмет, – це поширене явище у традиційному суспільстві. Розмовляючи з жителями підляських сіл, до того ж не лише з найстаршими, можна помітити, яким живим є страх перед порушенням певних заборон, причому часто – як здавалося би сьогодні – не дуже раціональних.

Табу існує у кожній культурі, усі ми в повсякденному житті дотримуємося якихось правил. У традиційних громадах існувало їх дуже багато, причому деякі з них з точки зору сучасної людини здаються вже зовсім необґрунтованими. Пам'ятаю, як удитинстві мені весь час повторювали: не заглядай у колодязь, не викидай хліба, не свищи в хаті, бо ж там образи (а дівчатам то й узгалі забороняли свистати), не зашивай на собі одержі, бо «розум зашиєш», не показуй дулі, бо повикривляються пальці, не заглядай у гніздо ластівки, бо будеш мати ластовиння, не вбивай павука, бо буде іти дощ, не працюй у свята, а зокрема – у день святого Іллі (2 серпня).

В уявленні багатьох наслідком порушення заборони є кара надприродних сил. Так, у день пророка Іллі працювати не можна, бо того, хто це робить, чекає помста святого. Багато жителів підляських сіл досі у це вірять. Коли я питаю старших про це свято, вони завжди розповідають мені якусь «життєву» та «повчальну» історію про когось, хто порушив заборону працювати на Іллю.

«На Ілію господар поїхав на пару коні, ціли день возів збуоже, – говорила Віра Федорук із Кленик. – Казалі йому, што не можна нініка робіті, бо нініка Ілія і вуон може наказати вельмі, а той не послунав, оно поїхав і возів збуоже. І цілу сторону навозів, бо на пару коні, фуорою возів, жита навозів. І ви-

шла хмара, і як дав дощ і груом удирив у тую клуню, і згоріело всьо».

Існував досить детальний кодекс заборон певних дій, порушення яких могло спричинити хворобу, смерть або й кару з боку громади. Оскільки табу – це релігійне поняття, багато із них пов'язані були з релігійною моральністю, серед іншого й ті, що стосувалися сексуальної сфери. Заборонялося, наприклад, зачинати дитину під час великих свят, бо – як казали старші – ця дитина буде калікою. Деяких так і називали – «празнічне дітя».

Століттями в українській культурі не можна було одружуватися кумам. На Підляшші почали порушувати це табу приблизно у 1970-х роках. Зате досі, як правило, не просять за куму вагітної, навіть якщо вже не вірять у те, що «чи тоє, што христіт, чи тоє, што вродіт, не буде жити або буде нещасливо».

У традиційному підляському суспільстві табу було невід'ємною складовою щоденного життя. На кожному кроці людина стикалася з різноманітними заборонами. Вони були настільки вкорінені, що й ніхто не питав про їхній сенс, але всі їх дотримувалися, побоюючись кари якоїсь позаземної сили, а часом – і просто критики чи остракізму з боку громади. Зараз багато хто залишається їм вірним «про всяк випадок».

Перш за все, заборонялося порушувати споконвічні ритуали. Можна скласти

цілий список правил, яких треба було дотримуватися під час весілля, щоб у молодят було щасливе життя. Наприклад, вдовиці не мали права пекти коровай. Як пояснювали жінки з Черемхи-Села: «Вдовиця, як прийде, то тільки сидит, ниц ни робит, бо то вдовиця. Ни можна, бо умре чоловік, чи що там, кажут – жице буде кепське». Окрім того, наречена не могла співати, поки не повінчається у церкві, гості не мали права торкатися оголених долонь молодят, і так далі.

У той час як заборони, пов'язані з весіллям, відійшли у забуття разом із ритуалами, і досі досить сильно тримається табу навколо смерті та обрядів, що стосуються похорону. У цьому немає нічого дивного, бо ж люди завжди боялися смерті та невідомості, яка настає після неї. Тому й досі багато підляшан дотримуються певних ритуалів, бо ж вірять, що їхнє порушення може спричинити чийсь відхід у вічність. Це, наприклад, переконання, що всі дзеркала у хаті, де лежить небіжчик, повинні бути завішені полотном.

У випадку порушення табу кара може спіткати не лише живих, а й навіть мертвих. Ще досі деякі старші підляські селянки, у яких померла дитина, не їдять яблук, поки їх не освятять у день Преображення Господнього. Як пояснювала Надія Башун з Чижів, матерям заборонялося їсти яблука до Спасу, бо «небито кажут, што як умре дітя, то на туом світі не дадут йому яблика».

Табу стосується не лише дій, але й місць (перш за все тих, що вважаються святими, – це церкви, каплички, криниці), предметів, слів. Багато підляшан досі вірять, що про певні справи не можна говорити голосно, а коли таки треба сказати – то варто вживати евфемізмів. Мовне табу накладається на все, пов'язане з чорною магією, нечистою силою, сексуальною сферою, вагітністю та смертю. Колись не говорили прямо, що жінка вагітна, а казали, що вона «такая», що їй «сарафан пуднімається» або «партушок наставівся»; коли народжувала – що «баба з печи впала». Сьогодні, звичайно, ці евфемізми, які є пережитком мовних табу, щораз менш поширені.

Існувало також переконання, що не можна говорити відверто про смерть. У підляських говірках існує багато евфемістичних висловів про неї, хоча, як не дивно, багато з них – трохі несерйозні: «витагнуті ноги», «скапаратися», «доспієті» тощо.

Зараз, здавалось би, ми усі «цивілізовані» та не віримо у так звані «забобони». Однак подумаймо, скільки сидить у наших головах всіяких обмежень, що їх передали нам батьки, дідуся та бабусі у процесі виховання. Багато з них – це залишки колишніх табу, що існували в нашій культурі. Чи не трапляється часто так, що, навіть коли ми вже у щось не віримо, то все одно намагаємося не порушувати заборону – для святого спокою, про всяк випадок, щоби не спокушати долю? Бо ж, як кажуть підляшани, «стережонного і Буог стереже».

Сторінку підготувала
Людмила ЛАБОВИЧ

УКРАЇНА

ПУЛЬС
УКРАЇНИ

Чи Зеленський деолігархізує Україну?

1 липня Верховна Рада прийняла в першому читанні закон президента «Про олігархів». Зеленський стверджує, що це початок кінця олігархічної системи в Україні. Опозиція вважає, що це імітація боротьби.

1 липня на позачерговій сесії парламенту 275 депутатів проголосували «за». Жоден із опозиційних нардепів — ані проросійські, ані прозахідні — не підтримали цей закон.

Втім, залишається відкритим питання: які саме правки будуть запропоновані для другого читання, а також — і це основне — чи дійсно прийнятий документ означатиме справжній початок деолігархізації? Адже, на думку критиків, йдеться лише про імітацію боротьби.

Варто пам'ятати, що до Зеленського таку діяльність оголошували ще два президенти: Віктор Ющенко та Петро Порошенко. Жодному з них це не вдалося, проте вони й не ініціювали подібні законодавчі ініціативи.

Визначити олігарха

Офіційна назва документа, який називають «Про олігархів» або «Про деолігархізацію», офіційно звучить як «Про запобігання загрозам національній безпеці, пов'язаним із надмірним впливом осіб, які мають значну економічну або політичну вагу в суспільному житті». З моменту ухвалення він буде чинним упродовж 10 років.

Для боротьби з олігархами спочатку потрібно визначити, хто саме належить до цієї групи. Згідно із законом, щоби потрапити до неї, потрібно відповідати принаймні трьом із чотирьох критеріїв: брати участь у політичному житті; мати значний вплив на засоби масової інформації; бути кінцевим бенефіціаром бізнесу, що має монополію позиції на ринку впродовж року; а також бути власником активів на суму понад 2,2 млрд грн.

Саме перші два моменти є суттю визначення, що відрізняє олігарха від звичайного бізнесмена-мільярдера. У контексті дотичності до політики мова йде як про високі державні посади, так і про участь в управлінні чи фінансуванні певної політичної сили.

Друге питання стосується власності на медіаринку, оскільки в українських умовах саме це дає можливість впливати на виборчий процес та політичну ситуацію. І якщо ми подивимось на ситуацію у цій сфері, то побачимо, що майже всі основні телеканали належать людям, яких зазвичай називають олігархами. Україна та Україна 24 — Рінатові Ахметову. Інтер — Дмитрові Фірташу, який живе у Відні і якого переслідує США, а також колишньому главі адміністрації Віктора Януковича Сергієві Львовичку. Ще один популярний телеканал 1 + 1 — власність Ігоря Коломойського. Каналами ICTV та СТБ, своєю чергою, володіє Віктор Пінчук, зять колишнього президента Леоніда Кучми. А 5 канал і Прямий належать ще одному експрезидентів, лідеру партії та депутату Петрові Порошенку. Є також Еспресо, яким володіє син Костянтина Живаго — колись впливового бізнесмена та багаторазового депутата українського парламенту.

На українській телевізійній «карті» вже немає телебачення, пов'язаного з проросійським політиком Віктором Медведчуком. У лютому Рада національної безпеки та оборони ввела санкції проти каналів NewsOne, 112 та ZIK. За інформацією українських служб, їх фінансували з прибутку від нелегальної торгівлі вугіллям із самопроголошеними республіками на Донбасі.

Рада у справах санкцій та олігархів

Ще на початку перебування на посаді Зеленський пообіцяв, що воюватиме з олігархами, однак минулого року в цій галузі мало що відбулося. У лютому ситуація змінилася, і Рада національної безпеки та оборони України стала спеціальним інструментом для боротьби з корупцією, масштабними зловживаннями та олігархами за допомогою санкцій.

Секретар РНБО Олексій Данілов активно демонструє свою позицію, наголошуючи, що така діяльність пріоритетна з точки зору національної безпеки.

«Дещо нам уже вдається. Наприклад, вперше за багато років не збільшилася, а зменшилася кількість олігархів. Мінус Медведчук», — зазначив Володимир Зеленський у колонці, написаній у травні для тижневика «Фокус».

Після того, як за допомогою санкцій три проросійські телеканали були заблоковані, обмеження ввели проти депутата Віктора Медведчука та його бізнес-партнера Тараса Козака — за фінансування тероризму. У травні Офіс генпрокурора оголосив, що обох політиків підозрюють, серед іншого, у державній зраді. Суд признав Медведчуку домашній арешт, а Козак переховується у Білорусі або Росії.

18 червня Рада нацбезпеки запровадила санкції проти українського бізнесмена Дмитра Фірташа. Причиною стало постачання сировини з його титанових підприємств на російські військові заводи. За словами секретаря РНБО

Олексія Данілова, факт такої співпраці підтвердила українська розвідка.

Фірташ відомий багаторічною посередницькою діяльністю з постачання газу в Україну, внаслідок чого він збагатився і вклав частину прибутку у хімічну промисловість. Але знаний він не тільки цим. Фірташ фінансував діяльність різних політичних сил, зокрема підтримував виборчу кампанію Віктора Януковича у 2010 році. У 2013-му бізнесмен придбав телекомпанію U.A. Inter Media Group.

У березні 2014 року Фірташ виїхав з України до Відня, де його затримали на підставі ордеру на арешт, виданого американською ФБР. Його підозрюють у сплаті 18 мільйонів доларів хабара індійським чиновникам в обмін на отримання дозволу на видобуток місцевих родовищ титану. У червні 2019 року Верховний суд Австрії погодився видати Фірташа США. Але у той же час його адвокати подали заяву про поновлення процесу екстрадиції.

У законі про олігархів вирішальну роль відіграватиме РНБО: саме вона визначатиме, хто входить до цієї групи, створивши спеціальний реєстр. Тим, хто до нього потрапить, буде заборонено фінансувати політичні партії, вони не зможуть брати участь у приватизації промислових об'єктів, а також повинні будуть подавати декларації про власність нарівні з представниками влади.

Аби позбутися статусу олігарха, потрібно буде задокументувати відсутність двох пунктів з чотирьох, перелічених законом.

Документ встановлює обмеження не лише для самих олігархів. Треба буде також контролювати контакти між чиновниками та людьми з цього реєстру. У спеціальних деклараціях потрібно буде вказати, з ким посадовець зв'язувався, коли і де це сталося, навести короткий зміст розмови. РНБО повинна створити спеціальний орган для вивчення подібних декларацій.

Одного лише закону замало

Від самого початку експерти підкреслювали, що санкції — це лише тимчасовий інструмент, а Україні потрібні системні кроки, які спиралась би на нормальну законодавчу систему.

«Це — «перша ластівка» в мережі законів, які мають покласти край олігархічно-економічній системі, яка до цього часу існує в нашій країні. Наголошую, це перший закон, але він не є останнім», — зауважив на початку червня секретар РНБО Данілов. Він додав, що загалом треба буде ухвалити 11 документів.

Схоже вважає президент, який закликав опрацювати пакет законодавчих ініціатив на основі «Закону про олігархів».

«Суть цього кола проста: олігархи накопичують незаконний капітал — його частина йде на створення, просування і подальше утримання політиків різного рівня, чиновників, задля примноження того незаконного капіталу, частина з якого знову йде на утримання тих самих політиків і чиновників. І олігархи, і політики, і політики-олігархи розраховували, що цей двигун працюватиме вічно», — сказав Зеленський на форумі «Україна 30. Економіка без олігархів» 15 червня.

Боротьба чи імітація?

Законопроект зазнав тотальної критики з боку опозиції, яка заявила, що Зеленський та його оточення самі претендують на звання олігархів. На її думку, нововведення, що стосується необхідності зізнаватися у зустрічі з олігархами, є смішним, адже стосується також будь-яких випадкових контактів — наприклад, у ресторані. Раніше українські журналісти неодноразово повідомляли про таємні побачення між оточенням Зеленського та представниками олігархів.

Експерти також зазначають, що в українських реаліях можна приховати джерела фінансування політичних партій за допомогою компаній-прокладок або зареєстрованих в офшорах підприємств.

Інтернет-тижневик «Дзеркало тижня» зауважив, що закон мав показати лише видимість боротьби з олігархами. Іншим приводом для його ухвалення є бажання блокувати телеканали, що критикують президента.

Ефективність протидії олігархам, безумовно, не залежить від прийняття одного-єдиного законопроекту. Все залежить до подальших реформ та системних змін. У цьому контексті такі кроки можна трактувати лише як своєрідний дорожовказ для подальших дій. ■

Петро АНДРУСЕЧКО, Київ

Від 1 липня в Україні відкрився ринок обігу землі сільськогосподарського призначення. Українці стають повноправними власниками свого майна, отримавши право вільно продавати та купувати земельні ділянки. Купувати землю мають право всі громадяни України, територіальні громади та держава. Нотаріус перевірятиме покупця та правильність поданих документів. У разі невідповідності вимогам нотаріус зобов'язаний відмовити в державній реєстрації договору купівлі-продажу, — повідомляють в Офісі президента. До 1 січня 2024 року існує обмеження — один громадянин України може володіти сільськогосподарською землею загальною площею не більше 100 гектарів.

У Польщі до 30 червня вакцинувалися (частково чи повністю) майже 30 тисяч іноземців. З них найбільше — громадян України. Про це йдеться у відповіді Міністерства здоров'я Польщі на запит від кореспондента «Укрінформу»: «До кінця червня загалом 29 212 іноземців скористалися правом вакцинуватися проти COVID-19 у Польщі. Найбільшу групу становлять громадяни України. Першу дозу вакцини або односторову вакцину Janssen (Johnson & Johnson) отримали 10 632 громадянина України, натомість дві дози — 1 797 українців».

У неділю, 4 липня, внаслідок обстрілу російських окупаційних військ загинув начальник медичного пункту механізованого батальйону 93-ї бригади Юрій Письменний із позивним «Феофан». Про це повідомляють на фейсбук-сторінці 93 окремої механізованої бригади «Холодний Яр» (Збройні сили України). «Це сталося серед білого дня. Окупанти відкрили вогонь, і уламки від ворожого снаряду поранили медика. Травми виявилися несумісні з життям», — йдеться у повідомленні.

У Криму — сильні дощі, одна людина загинула. Підтоплені житлові будинки, в декількох селах Бахчисарайського району відбулося сходження селевого потоку. В селі Куйбишеве Бахчисарайського району двох жінок змило потоком води. Одна жінка загинула, друга перебуває в лікарні. Ще одна людина вважається зниклою безвісти. Зберігається небезпека виходу з берегів річок Бельбек і Коккоз-ка. Рясні опади підтопили багатоквартирні будинки і в Червоногвардійському районі. У селі Новобобровка Байдарської долини виїшла з берегів річка Бага. У Сімферополі, Алушті, Керчі, Красногвардійському районі зупинене водопостачання, в Євпаторії відключили світло. Про це повідомляють місцеві окупаційні медіа.

Збірна України з футболу пройшла в 1/4 фіналу з Чемпіонату Європи. Але в суботу, 3 липня, вона програла команді Англії з рахунком 4:0 і залишила турнір. Матч відбувався у Римі. Після повернення з чвертьфіналу, куди, між іншим, наша збірна потрапила вперше, вболівальники зустріли команду в аеропорту «Бориспіль». Кількасот любителів футболу з національними прапорами привітали гравців вигуками «Молодці!». Гімн заспівали музиканти — лідер гурту «Скай» Олег Собчук, співак Фоззі з ТНМК та репер Ярмек. Перед фанатами виступив Андрій Шевченко, тренер збірної. Він подякував їм за підтримку. Закінчив свій виступ словами «Слава Україні!». Збірна Англії у півфіналі гратиме з Данією. Попередній матч української команди відбувся зі збірною Швеції, де Україна отримала перемогу 2:1.

Підготувала на основі повідомлень «Укрінформу», «Української правди», «Суспільного»
Христина ЗАНІК

Не бояться, бо не мають ніяких відносин...

Репортер порталу «Onet.pl» Ігор Назарук ділиться враженнями про відносини між поляками, росіянами та українцями. Нещодавно він відвідав Вармію та Мазури, де цікавинок у цих питаннях не бракує.

Що привело тебе у північно-східний куточок Польщі?

Ми приїхали на польсько-російське прикордоння побачити, як живеться у тіні «великого брата» і чи взагалі є тут якісь відносини з Росією. Нас цікавить також тема українців та акції «Вісла». Цими питаннями я цікавлюся й з огляду на своє походження. Мої предки — це православні біженці, які, втікаючи з-під польських Сім'ятичів, опинилися в околиці Москви. Були це прадід з прабабусею і з маленьким сином Миколоєм, моїм дідом. Їх біженство тривало недовго, бо відносно швидко виявилось, що німці не обрізують жінкам грудей. А саме тим лякали по селах. Коли прадід і прабабуса повернулися, то їхньої рідної хати вже не було. Але вони вирішили залишитися. Тому, певно, мене тягне до східної тематики та історії, в тому числі українців. Є ще практичний вимір — редакція «Onet.pl» бере участь у проєкті «Ентер», в рамках якого кілька європейських редакцій старається описувати відносини на прикордонних європейських територіях. Нам, можливо, вдасться об'їхати довкола Польщу — було б чудово.

Кілька років тому ти вже був на Вармії та Мазурах, працюючи для іншого видання. Чим приваблює тебе цей регіон?

Це, напевно, своєрідна суміш, як тоді, коли входиш до середньовічного костелу в Гурові-Ілавецькому і бачиш інтер'єр, перероблений на церковний. Там ще знаходяться ікони Юрія Новосільського. Це справляє враження. До-

▲ Ігор Назарук (справа)

нині в мене мурашки по спині, коли пригадаю собі грізне зображення гурово-ілавецького Ісуса Христа. Я навіть питав місцевого пароха о. Івана Лайкіша чому цей Ісус такий похмурий. Він мені відповів, що зустріч з Богом ніколи не є легкою і простою.

З чого ви почали зараз свою репортерську роботу?

Спочатку ми відвідали пункт перетину кордону у Голдапі. Нині він виглядає як після апокаліпсису і переходу зомбі. Там постійно залишаються заржавілі велосипеди, прикріплені до плота. Це транспортні засоби «мурашок», які зникли з припиненням малого прикордонного руху між Польщею та Росією. Дрібних контрабандистів немає, а велосипеди-зомбі залишилися. Крім цього, обміни валют та кафе з розбитими вікнами і ніхто не цікавиться, що ти тут робиш. Камера теж не привагнула уваги охоронців. Опісля ми по-

їхали вздовж кордону. Там поговорили з кількома людьми. В одному місці ми бачили кільце «Героїв PGR*-у» (*державне сільськогосподарське підприємство, відповідник колгоспу). Чудове. Українців ми досі ще не зустріли.

І як виглядають польсько-російські відносини на основі коментарів ваших співрозмовників?

Їх властиво зовсім немає. Це навіть не питання припинення малого руху чи зараз — справа пандемії. Це щось інше і пробує встановити, що це. Думаю, що причина у якихось історичних та культурних питаннях. Водночас Росії радше тут ніхто не боїться. Зі сміхом відзначають, що бомби їх обминуть і полетять на Варшаву. Не бояться, бо не мають ніяких відносин. Здається мені також, що слід відмежувати Путіна від звичайних росіян. По польському боці люди є мудрі, і це роблять. Я помічаю також якусь сліпу

віру в НАТО і союз з США. Люди абсолютно переконані, що їм нічого не загрожує, бо за ними стануть американці. Як на мене, це трохи смішно і страшно водночас, зрештою, як часто буває в нас у Польщі.

А як ти запам'ятав вармінсько-мазурських українців зі своїх попередніх зустрічей?

Я помітив, що акція «Вісла» записалась в пам'яті не лише учасників тих подій, які тоді були дітьми. Ці люди пам'ятають все так, ніби воно відбулось вчора. Точно знають в що пакували майно, як виглядали перини, які люди забирали з собою тощо. Пам'ятаю розповідь однієї жінки. Вона говорила, що молоді солдати, які забезпечували акцію, лякали їх тим, що там, куди їдуть, буде ще більше трупів. Вони — тодішні діти — цей страх і залякування запам'ятали на все життя. Я помітив, що їм було прикро, що Польща не надала навіть символічної компенсації. Я мав враження, що є одним з перших, хто з ними про це говорить. Для мене це було не зовсім файне відчуття. Але найбільше незадоволення польською державою я, однак, відчув у підляських селах, на які нападав Бурий. Ці люди повністю були залишені самі на себе. Крім того, у Гайнівці щороку відбувається хода націоналістів з портретом Бурого на прапорах — саме у той день, коли була пацифікація. Почуттів тих людей неможливо передати. В основному я говорю зі старшими людьми. Підозрюю, що для більшості молодих, як це часто буває, такі питання неважливі. Зрештою, ті молоді, з якими я говорив, старалися бути вже більш європейські, ніж українські. Це моє враження.

Як спостерігаєш ззовні думаєш, що вдасться тим людям зберегти свою відмінність?

Мене цікавлять люди старші, а вони точно знають, ким є. Серед тих, хто погджувався на розмову, видно було, що їм залежить на переданні інформації про українців. Але загалом думаю, що це українство буде зникати з огляду на брак живого слова та культури. Є тут церкви та українські школи — може, вони якось зупинять цей процес. Можливо, помиляюсь, але не відчуваю, щоб був тут якийсь особливо сильний лідер. В Сейнах є Фонд «Пограниччя», який активно діє, інвестує гроші, гуртує людей, щоб зберегти цей дивний витвір, якими є Сейни. Варто знати, що одну третю місцевих євреїв вивезли, а коли під кінець 80-х років сюди приїхав засновник фонду, то у синагозі був магазин хімічних добрив. Проте їм вдалося, і нині приїжджають тут люди з усього світу послушати музики або побачити театр.

Українці ще будуть для тебе репортерською темою?

Якщо вдасться об'їзд Польщі, то напевно буду намагатися потрапити у ті села, звідки українців вивезли. Хочу побачити, як це зараз виглядає, хто там живе і чи взагалі є там якась пам'ять про українців. ■

Григорій СПОДАРИК
Фото автора статті

це **Наше!**

Ми потрібні вам,
а ви потрібні нам!

Дорогі читачі газети! У зв'язку зі зменшенням дотації від уряду в нас непростий час, тому звертаємось до вас. Потребуємо вашої підтримки.

Як допомогти «Нашому слову»:

 Зробити передплату нашої газети собі (якщо ви цього ще не зробили), друзям, знайомим.

В питаннях передплати звертайтеся на мейл biuro@nasze-slowo.pl та за телефоном: (22) 677-88-10

 Дати рекламу в «Наше слово», замовити рекламну статтю про вас чи ваш бізнес, дати оголошення — привітати рідних і близьких. Про розцінки можете дізнатися на нашому сайті або за вказаним вище телефоном чи мейлом

 Підтримати нас, перерахувавши кошти на пресфонд видання: 47 1160 2202 0000 0000 5515 6292 (в заголовку переказу впишіть: на пресфонд НС)

 Читати нас на www.nasze-slowo.pl та вподобати нашу сторінку в фейсбуці: fb.com/nasze.slowo.

Редакція «Нашого слова»

ІНТЕРВ'Ю

▲ Консул України у Ґданську Лев Захарчишин під час Молодіжного ярмарку у Ґданську «JarmaRock FEST» 2019

Продовження з 1 сторінки →

української школи. Приємно, що місцева влада розуміє це питання. Ґданськ був першим містом у Польщі, де створили Раду мігрантів. Проте я вважаю, що реагувати на проблеми приїжджих, зокрема й освітні, треба не тільки на рівні заяв. Влада повинна демонструвати європейський підхід до проблем людей, які приїхали сюди працювати і платять тут податки. Не треба робити їм ласку чи послугу. Держава зобов'язана забезпечити потреби мігрантів у межах чинного законодавства.

Що би Ви побажали українській громаді на закінчення своєї каденції?

Перш за все, хочу побажати кріпості духу й віри у те, що українство — це цінність. Це не просто традиція чи данина нашим батькам і дідам. Можна дуже швидко стати представником титульної нації чи більшості. Польща — практично моноетнічна й монорелігійна країна, де багатокультурність залишається проблемою, тому тут складно бути національною меншиною. Власне тому я хочу побажати українцям поважати свою ідентичність і бачити в ній силу.

У світі нині цінується не національна однорідність, а різноманіття, креативність, інакшість. Інакшість — це конкурентна перевага. Бажаю громаді мати силу бути українцями, вірити у свою українськість й відчувати насолоду від того, ким ми є. Бажаю також бути каталізатором і центром підтримки для тих сотень тисяч мігрантів, що приїхали до Польщі. Хочу, щоб українська меншина й українська церква залишалися місцем сили, куди мігранти зможуть приходити, аби згадати, хто вони і звідки. Навіть якщо хтось вирішує залишитися в Польщі

назавжди, важливо, щоб ця людина не перестала бути українцем. Це потрібно не тільки місцевій громаді, а й Україні, бо таким чином твориться особлива синергія.

На прощання я хотів би подякувати тим людям, що упродовж усіх цих років були поряд зі мною і допомагали мені: своїй дружині Тетяні, Марті Коваль і Мареку Вільчинському, котрі для мене є прикладом змішаного подружжя, у якому шанують спадщину кожного народу і водночас усвідомлюють свою місію — працювати задля добрих польсько-українських стосунків. Хочу подякувати Єлизаветі Кремінській, Степанові Мігусу, Мирославові Сичу, Іванові Сирнику, головам усіх осередків ОУП та представникам української громади, котрих не можу перелічити поіменно, але без яких моя місія була би неповноцінною. Хочу подякувати молоді, з якою ми робили спільно чимало справ. Я не перестаю дивуватися, як третє й четверте покоління переселенців акції «Вісла», котре мало би вже забути свою рідну мову й культуру, не перестає бути українцями, з гордістю плекає своє коріння й береже традиції.

Ці п'ять років були для мене не тільки роками дипломатичної служби. Це був час теплої та приємної спілкування з українською культурою, яку береже й розвиває громада.

Хочу подякувати газеті «Наше слово». Вона завжди доступна для наших відвідувачів. Я сам читаю «НС» з незмінним зацікавленням і приємністю. Редакторка покращила якість тижневика, і навіть у той час, коли паперова преса відходить, це видання існує і залишається символом української присутності у Польщі. ■

Марта КОВАЛЬ

Автор фото — Дарій Котовський

МІГРАНТИ

Щеплення мігрантів – польський уряд вигадує проблеми

Українські мігранти, як всі інші мешканці Польщі, можуть безкоштовно щепитися проти коронавірусу. Але уряд, замість того, аби сприяти цьому, скаржиться на «вакцинний туризм», хоча його немає.

Зустріч, присвячену щепленню мігрантів від коронавірусу, нещодавно організував варшавський фонд «WOT». Ініціатива має на меті боротися з дезінформацією і покращувати обізнаність щодо щеплень серед мігрантських спільнот. Ті загалом хочуть вакцинуватися, але потребують реальних дій уряду та інформаційних кампаній. У більших містах, особливо у Варшаві, самоврядування розуміє ці виклики. Відповідальний за щеплення у столиці Артур Кравчик на зустрічі відзначив, що мігранти можуть прийти у будь-який пункт зі списку, розміщеному на сайті warszawaszczepi.pl. До того ж, столична влада планує просвітницькі кампанії, зокрема україномовні відеоролики у міському транспорті.

І головне: у Варшаві можна щепитися, не маючи польського ідентифікаційного коду — PESEL. Інформацію про людину у такому випадку беруть із закордонного паспорта. Саме відсутність PESEL чи страхування, через яку лікарі часто відмовляють у доступі до вакцини, учасники зустрічі назвали однією з найважливіших проблем. Цим питанням займався й омбудсмен. Його представниця Йоанна Субко від-

значила: «Для нас доступ до щеплення — це питання основоположних прав людини. Держава має стежити, аби у цьому питанні не було дискримінації». Службовиця вказала на різні життєві ситуації — хтось проходить процедуру отримання статусу біженця, хтось ін-

ший втратив роботу. Формальний статус таких людей не повинен бути для них перешкодою в отриманні вакцини. А про такі випадки немає згадок у польській Національній програмі щеплень.

Там ідеться лише про те, що на загальних умовах вакцинуватися можуть мігранти з постійним або тимчасовим дозволом на проживання, які виконують певний вид роботи. Тому вже у січні до Міністерства здоров'я надійшов запит від омбудсмена, що стосувався щеплень таких людей. Звернення повторили у березні та червні, бо з відповіддю ніхто не поспішав. Зрештою, на початку літа вона з'явилася. Назагал позиція відомства така: мігранти мають право на такий сам доступ до щеплень, як і всі інші мешканці Польщі, а від травня вакцину можуть отримувати незалежно від свого статусу. Відсутність PESEL, за даними МЗ, не може бути причиною відмови.

Ніби все правильно, але в кінці документа відомство відзначає, що «триває робота щодо мінімального періоду перебування, який дає право на щеплення у Польщі, і ми не виключаємо додаткових рішень з метою уникнення ситуацій, коли люди перетинають кордон лише для того, аби вакцинуватися». Отже, поки що доступ гарантований усім іноземцям, але це може змінитись.

Головне, однак, те, про що на зустрічі говорили представниці клініки «Медик» з Ряшева. «З нашого досвіду — явища „вакцинного туризму” у Польщі не існує, а заплановані обмеження не є доброю ідеєю. Ми не бачимо людей, які перетинали би

кордон тільки для того, аби вакцинуватися й одразу повернутися», — так заявила Йоанна Добжанська. На її думку, більше, ніж такі обмеження, потрібна інформаційна кампанія щодо щеплень, скерована до українців, і боротьба з антивакцинаторськими рухами. А вони в Україні доволі широко розповсюджені, зокрема й через російську пропаганду. Спостереження представників клініки «Медик» можна довіряти хоч би тому, що вони за всім цим спостерігають на практиці. Цей заклад поставив на польсько-українському кордоні пункти, у яких можна вакцинуватися чи зробити тест на ковід. Були готові обслуговувати до 2 тисяч людей, а мають всього кільканадцять або кілька десятків клієнтів на день.

Отже, саме це питання, а не вигаданий «вакцинний туризм», повинен вирішувати уряд. А ще серед мігрантів є невелика група літніх людей, котрі не надто користуються усілякими телефонними додатками, через які треба записуватися на щеплення. Якщо ж гуманістичної точки зору тут недостатньо, можна апелювати і до егоїстично-практичної. Маса українців працює у Польщі у сфері послуг, у транспорті, на виробництві тощо. Вакцинація цих людей — важлива для колективного імунітету від коронавірусу у польському суспільстві. Урядові, але й нам усім, справді буде корисно припинити вирішувати вигадані проблеми. ■

Григорій СПОДАРИК

Фото з сайту акції #SzczepimySię

«Лемківська ватра» у Ждині – у гібридному форматі

Минулий рік змінив плани більшості організаторів культурних подій. Життя за-
вмерло, а всі заходи – зокрема і «Лемківська ватра» у Ждині – пройшли онлайн.
Цьогорічний лемківський фестиваль, який триватиме з 16 по 18 липня, відбува-
тиметься вже за участі публіки. Проте з огляду на обмежену кількість глядачів, які
можуть перебувати на «ватряному» полі, події транслюватимуть також в інтернеті.

Трохи менш як тисяча учасників
зможе перебувати цього року на
території, де відбувається «Лем-
ківська ватра».

— 950 квитків — стільки ми можемо
розповсюдити. Станом на кінець черв-
ня ми вже продали половину з них.
Кількість місць обмежена. Тих, хто не
встигне придбати квитки, заохочуємо
взяти участь у фестивалі онлайн, — каже
Наталя Гладик, секретар Об'єднання
лемків.

Загалом нинішня програма буде на-
багато коротша, ніж у попередні роки,
коли концерти тривали допізна. Вона
буде складатися з 5-6-годинних бло-
ків. На сцені домінуватимуть енергійні
мелодії — рок, фолк та клубна музика,
написана на основі традиційних народ-
них матеріалів. Програма, яка передба-
чає участь публіки, запланована на 16 і
17 липня. Концерти запишуть також на
відео. Між презентаціями окремих гур-
тів ведучі проводитимуть короткі роз-
мови з учасниками свята.

— Таке залучення публіки, думаю,
теж буде цікавим для тих, хто дивити-
меться захід онлайн, — додає лемкиня.

Відеосюжети, зроблені впродовж
п'ятниці та суботи, викладуть в інтер-
нет на третій день свята, тобто у неділю,
18 липня. Організатори зосередили не-
дільну програму на дітях і молоді. Для
наймолодших цього дня проведуть ігри
та конкурси.

— Формат фестивалю змінився не
лише з огляду на ситуацію з коронаві-
русом, але й через менше фінансуван-
ня. Тому ми були змушені обмежити
кількість виконавців. Але думаю, що це
не вплинуло на якість заходу, — розпо-
відає Наталя Гладик.

В інтернеті транслюватимуться не
тільки концерти, а й зустрічі з авторами
книг.

Традиційно на полі можна буде роз-
бити намети. Організатори підготують
також зону, де можна буде перекусити.
Натомість не буде стендів із сувенірами
на «лемко-стріт» — дорозі, яка веде від
головної брами до сцени.

— Обмеження стосуються виключно
об'єкта, на якому проводитиметься за-
хід. Я усвідомлюю, що дехто може захо-
тити розташуватися поза цією терито-
рією. Якщо їм треба буде допомоги —
ніхто не відмовить, однак ми відпові-
дальні передусім за гостей, які є учас-
никами Ватри, — зазначає Наталя Гла-
дик.

Квитки на 39-ту «Лемківську ватру»
в Ждині можна купувати до 15 липня.
Їхня кількість обмежена. Детальніше
читайте на watrazdynia.pl та фейсбук-
сторінці заходу (Лемківська Ватра в
Ждині). ■

Павло ЛОЗА

Програма і фото з сайту заходу

Простір слова Przestrzeń słowa

Авторські та тематичні зустрічі — пряма трансляція розмови на фейсбук-
сторінці «Łemkowska Watra w Zdyni Лемківська Ватра в Ждині».

Дата (Data)	Автор, книга (Autor, książka)	Модератор (Moderator)
16.07.2021 п'ятниця 18:00	Кароліна Пшевроцька-Адерет (Karolina Przewrocka-Aderet) «Поланім. З Польщі до Ізраїлю» („Polanim. Z Polski do Izraela”)	Лукаш Войтусик (Łukasz Wojtusik)
16.07.2021 п'ятниця 20:00	Томаш Гживачевський (Tomasz Grzywaczewski) «Затертий кордон. Слідами II Речі Посполитої» („Wymazana granica. Śladami II Rzeczypospolitej”)	Ольга Соляр (Olga Solarz)
17.07.2021 субота 20:00	Роберт Новаковський (Robert Nowakowski) «Вітчизна яблук» („Ojczyzna jabłek”)	Лукаш Войтусик (Łukasz Wojtusik)
18.07.2021 неділя 18:00	Каміль Палюшек (Kamil Paluszek) «Лемківські церкви» („Łemkowskie cerkwie”)	Катажина Ковальська- Кшемінська (Katarzyna Kowalska- Krzemińska)
18.07.2021 неділя 20:00	Бартош Панек (Bartosz Panek) «У нас кожен — Пророк» („U nas każdy jest Prorokiem”)	Лукаш Войтусик (Łukasz Wojtusik)

Христина Соловій

XXXIX Лемківська ватра, 16-18 липня 2021 р., Ждиня Ватра LIMITED EDITION

16.07.2021 — п'ятниця

16.30 — УРОЧИСТЕ ЗАПАЛІНЯ XXXIX ЛЕМКІВСКОЙ ВАТРИ В ЖДИНІ

16.45 — ГОЛОВНИЙ КОНЦЕРТ

Капеля Сивого з Горлиц /Польща/

Фольковий ансамбль Гилля з Лігниці /Польща/

Фольковий ансамбль Грдза з Пряшова /Словаччина/

Ансамбль Луїку з Києва /Україна/

21.30 — ЛЕМКІВСЬКЕ ДІСКО

17.07.2021 — субота

**15.30 — ВШАНУВАННЯ ПАМ'ЯТИ ЖЕРТВ АКЦІЇ «ВІСЛА»
В МІСЦІ ПАМ'ЯТИ**

Хор Зор'я з Устя Руского /Польща/

16.00 — УРОЧИСТЕ ПРИВИТАННЯ ГОСТИ XXXIX ЛЕМКІВСКОЙ ВАТРИ

17.30 — ГОЛОВНИЙ КОНЦЕРТ

Ансамбль Дулярови Братя з Горлиц /Польща/

Христина Соловій зо Львова /Україна/

Фольк-рок ансамбль Тугай-бей з Ольштина /Польща/

21.30 — ЛЕМКІВСЬКЕ ДІСКО

ПРОСТІР СЛОВА — он-лайн

Авторски і тематичні спітканя

«У нас кожен — Пророк» Бартош Панек — авторська стріча

«Лемківські церкви» Каміль Палюшек — презентація публікації і авторська стріча

«Полянїм. З Польши до Ізраїля» Кароліна Пшевроцька-Адерет — авторська стріча

18.07.2021 — неділя

12.00 — РОДИННИЙ КОНЦЕРТ В РАМКАХ ВАТРОЧКИ

місце забав і інтеграції для наймолодших ватрян

Ансамбль Барвінок з Кракова /Польща/

Роса з Устя Руского /Польща/

Рішиня конкурсу «Лемківщина оком дітини»

Ансамбль Ручай з Санкови /Польща/

ПРОСТІР СЛОВА — он-лайн

Авторски і тематичні спітканя

«Вимазана границя. Сьлідами Другой Речипосполитой» — Томаш Гживачевскі
— авторська стріча

«Батьківщина яблук» — Роберт Новаковскі — авторська стріча

СУПРОВОДЯЧИ ПОДІЇ

15.07.2020 — четвер

ПРОСТІР ПАМ'ЯТИ

Покладення квітів під пам'ятниками: Епіфанія Дровняка в Криниці, Богдана-
Ігоря Антонича в Новиці, жертв німецького і комуністичного терорів, помер-
ших, помордуваних і репресійовуваних жителів Лемківщини в Устю Руским, як
тіж на могилах: Штефана Гладика в Білянці, Якова Дудри в Лоси, Льва Галя в
Лоси, Петра Чухти в Ждині, Петра і Теклі Шафранів в Ганчові, Штефана Дзямби
в Ждині.

п'ятниця/субота

МАЙСТЕРНЯ

Покази і вистави народньої майстерности і ремесла

Народня майстерніст — кривульки

Лемківська біжутерія

Лемківсик ремесла — малярство, жицярство, каменярство

Місце з традиційними лемківськими стравами

неділя

10.00 — Грекокатолицка Божественна Літургія

10.00 — Православна Божественна Літургія

Історія

Спомини про доброго казкаря

Ми всі – родом з дитинства. Споконвіку діти безпомилково впізнавали в кадрі щирого і такого рідного казкаря у вишиванці, з сивими вусами і чубом, теплим і глибоким домашнім голосом, що огортав, наче ковдра. Він став телевізійним дідусем для кількох поколінь українців 1960-х–80-х років.

Нерідко буває так, що знані та улюблені актори, залишаючи яскравий слід у театрі та кінематографі, йдуть у засвіти як зовсім невідомі люди. Біографія Петра Юхимовича Веклярова – один із таких прикладів.

Народився Петро Векляров (справжнє ім'я – Пінхас Хаїмович Векляр) 10 червня 1911 року в єврейській родині у місті Тальне на Черкащині. З юних років цікавився театром і відвідував місцевий драматичний гурток. 1932 року в Тальне приїхали актори з Черкаського робітничо-селянського театру, вони помітили талановитого хлопця і запросили грати в свій трупі. Так Петро переїхав до Черкаса, де працював до 1940 року.

У липні 1941-го його мобілізували та скерували на службу до військового похідного театру Південно-Західного фронту. Своє типово єврейське прізвище «Векляр» Петро змінив на «Векляров», щоби приховати від німців своє коріння під час перевірки військовополонених у фільтраційному таборі. Петрові вдалося втекти з німецького полону і влаштуватися працювати на залізницю в окупованому німцями Києві. Там він організував аматорський театр, залучивши небайдужих і здібних до театрального мистецтва колег-залізничників і всіх охочих. Самотужки на практиці опановував секрети акторської майстерності. Він був одним із тих людей, які, не маючи спеціалізованої освіти, самі були живими підручниками з акторської гри, творили теорію театру.

Першим професійним колективом для Петра став Волинський музично-драматичний театр ім. Шевченка. Тут він працював із 1946 по 1959 рік, і саме тут зіграв свої перші головні ролі у виставах «Украдене щастя» (Микола Задорожний), «Камінний господар» (Командор), «Ревізор» (Городничий). Сімейне життя склалося теж у Луцьку. Петро одружився із секретаркою театру Галиною, а 1949 року у подружжя народився син Богдан.

Уперше дід Панас у виконанні Петра Веклярова з'явився на радіо 1958 року, коли він підміняв диктора-казкаря поважного віку Габріеля Нелідова. До речі, прототипом діда Панаса був тальнівський дореволюційний дідусь, який залюбки міг розповісти не одну казку, байку, оповідку. Працюючи у Луцькому театрі, талановитий та харизматичний Петро потрапив у поле зору кінематографістів і виявився ще й блискучим актором кіно. Після довгих сімейних суперечок, через незгоду дружини залишити рідний Луцьк і переїхати до Києва, шлюб актора розпався.

Векляров їде до столиці і починає працювати на кіностудії ім. Довженка. 1959 року дебютною для 48-річного Веклярова стала роль діда Петрія в історичній стрічці «Олекса Довбуш», також він зіграв Дядька Лева у «Лісовій пісні», пана Ректора у фільмі «Вій», батька Будулая у стрічці «Циган»; його героїв можна побачити у роботах «Кров людська – не водиця», «Дмитро Горицвіт», «Сумка, повна сердець» та інших.

1962 року Петрові Юхимовичу за телефонуvalи з телебачення і запропонували спробувати себе у ролі ведучого «Вечірньої казки». У конкурсі на роль нового казкаря брали участь 200 акторів, але перевершити Веклярова не зміг ніхто. На той час 51-річний актор був активно задіяний у кіно, однак від пропозиції не відмовився, оскільки

піклувався і матеріально підтримував, окрім власної сім'ї, ще й родину загиблого на війні брата.

Поринувши у телевізійні спогади 1970–80-х років, серед тодішніх дитячих телепрограм глядачі найчастіше згадують легендарний «Катрусин кінозал», який вела Катерина Лозовенко (пішла з життя 21 вересня 2017 року), і незабутнього Діда Панаса.

До речі, ідея щоденної вечірньої казки по телевізору вперше за часів СРСР з'явилася саме на українському телебаченні. Це відбулося на 5 років раніше, ніж на центральному телеканалі вийшло «Спокойной ночи, малыши». В українській телестудії вечірню казку вели по черзі п'ятеро ведучих, у кожного з яких був свій особливий принцип подачі матеріалу: наприклад, актриса Надія Батуріна працювала в кадрі без візуального ряду (малюнки, мультиплікація), щоби діти почули живе слово й увімкнули власну уяву.

Образ Діда Панаса вирізнявся яскравим вираженням національним колоритом – у кадрі він завжди був серед українських атрибутів (вишиванка, хатній інтер'єр) і неодмінно розповідав саме українські казки. У ті часи це була велика сміливість, оскільки будь-які прояви автентичності не віталися, а швидше відверто заборонялися «старшим братом». Розмовляв Дід Панас виключно українською мовою і жартував, що не може вивчити російську. Це завадило йому стати відомим за межами України, а в радянських російськомовних фільмах його озвучував інший актор. Було зрозуміло, що Векляров не міг не володіти російською, виступаючи з концертними агітбригадами по всьому фронту. Але такою чіткою і непохитною була громадянська позиція актора – він пропагував українську культуру і мову, за що його передачу неодноразово знімали з ефіру. Однак глядачі швидко буквально засипали студію листами з

проханням повернути вечірню казку на телеекрани. І Векляров повертався – оскільки глядацька любов і шана виявлялися сильнішими за ідеологічні перепони.

1979 року Петро виконав свою перестанню роль у фільмі із красномовною назвою «Забудьте слово „смерть“». Працював за дуже символічні на той час кошти, швидше тут переважала са-мовіддана любов до професії і до української дитячої аудиторії, у якій він бачив своїх рідних онуків. Це зігривало душу актора і завжди надихало на роботу.

Петро Векляров усе життя мріяв про головну роль – йому ж діставалися, на жаль, переважно епізодичні або ролі другого плану. А згодом його перестали запрошувати й на такі. Телевізійна популярність зіграла з актором злий жарт: кого б йому не доводилося грати (поліція, селянина, директора школи), усі відразу бачили в ньому лише Діда Панаса. 1988 року, коли радянська «перебудова» увірвалася в усі сфери життя, телебачення теж почало швидко змінюватися, комерціалізуватися, відмовлятися від старих методів роботи, і, що найприкріше, – від досвідчених кадрів, яким на екрані місця більше не знаходилося. Дуже болісно сприйняв Петро Векляров свій «заслужений відпочинок» і збайдужілі очі колег по цеху. Помер Заслужений артист України і народний улюбленець 5 січня 1994 року. Колеги згадують Петра Юхимовича як чудового оповідача, людину з неабияким почуттям гумору, яка заряджала позитивною енергією і життєдайними силами.

Свою головну роль – Діда Панаса – Петро Векляров виконував сумлінно упродовж 25 років. Він дуже відповідально готувався до кожного ефіру, переписував казки під себе, часто вигадував їх сам. Адже дивлячись у камеру, він умів заглянути в очі і звертатися особисто до кожної дитини, захищаючи і зміцнюючи казкою-оберегом. І зрештою набув того найвищого рівня персоніфікації, коли глядачі (і дорослі також) чекали на програму не заради теми чи ідеї, а заради людини – щоби її побачити, почути, поспілкуватися з нею через телеекран. ■

Юлія КАМІНСЬКА
Фото з Вікіпедії

Українське історичне товариство у Польщі за підтримки Об'єднання українців у Польщі приступає до здійснення проекту

«Живі у нашій пам'яті – віртуальний український некрополь у Польщі»

Хочемо віддати честь і шану тисячам українців, які працювали на благо своєї нації. Могили тих дочок і синів нашого народу часто призабуті, поруйновані, залишені без опіки, поростають кущами і травою. Тільки невелика частина з них упорядкована і описана. Тому ми як спадкоємці праці тих славних осіб маємо обов'язок вшанувати їх та місця їхнього вічного спочинку.

Метою проекту є створення загальнодоступної інформаційної онлайн-платформи польською та українською мовами про місця поховань на території сучасної Польщі постав, важливих для української національної пам'яті. Таким чином, ми повернемо у сучасну свідомість пам'ять про багатьох людей, які зробили незаперечний внесок у українську історію та культуру.

Звертаємося до Вас, людей доброї волі, підтримати фінансово наш задум, який стане нашим спільним проектом.

Фінансові пожертви для виконання проекту слід висилати на банківський рахунок:

UkrainiŹskie Towarzystwo Historyczne w Polsce з допискою

„Na działalność statutową – żywi w naszej pamięci”

Nr konta: 36 1440 1387 0000 0000 1310 6525

Для закордонних переказів: BIC (SWIFT): BPKOPLPW

IBAN: PL 36 1440 1387 0000 0000 1310 6525

Bank name: PKO Bank Polski SA

Bank address: PKO Bank Polski S.A., 02-515 Warszawa, ul. Puławska 15

Збережімо пам'ять про місця поховань наших славних предків!

проф. Роман Дрозд – голова Українського історичного товариства у Польщі, д-р габ. Роман Висоцький, Ярослав Вуйчик, проф. Ігор Галагіда, д-р габ. Богдан Гальчак, проф. Ростислав Жерелик, д-р Олександр Колянчук, д-р Григорій Купріянович, Олександр Маслей, проф. Марко Мельник, д-р Лука Рейт, Юрій Рейт, Мирослав Скірка, Олександр Стець, Петро Тима

КУЛЬТУРА

Знайти книгу

Література українською у Польщі:
де шукати та які є альтернативи

▲ Інтер'єр книгарні «Czytaj swoje»

Часи, коли найпростішим способом роздобути книги українською було сісти на автобус до Львова і незабаром повернутися з валізою, заповненою улюбленою літературою, безповоротно минули. Хоча тепер з'явилося декілька інших способів дістати видання, написані рідною мовою.

У пандемії є небагато позитивів, але я знайшла один, про який хотілося би розказати. Отже, одного ранку я прокинулася і побачила, що щось навкруги мене змінилося. Купа книг біля мого ліжка, яка роками збільшувалася, створюючи неабияку загрозу для життя і здоров'я, на початку 2021 року таємничо і несподівано зникла. Виявилося, що за карантин я прочитала всі книжки, які довгими роками привозила з численних екскурсій в Україну. Насправді з читанням у мене ніколи не було так добре, як у 2020 році. Так й не лише у мене — згідно зі статистикою, у багатьох країнах люди почали більше читати. Це, звісно, тішить. Але також — створює проблему: що робити українцям у Польщі, коли, аби купити книгу рідною мовою, недостатньо відвідати найближчий «Емпік»?

На щастя, за останні кілька років у цій справі дещо змінилося. Роздобути українські книги, не виходячи з дому, все-таки трохи складно, але можливо. Складно, адже їхній імпорт пов'язаний із суворими митними правилами — це точно впливає на розповсюдження українських видань у Польщі.

У магазині або з доставкою

Всім прихильникам традиційних паперових видань рекомендуємо передусім два місця: Краків і кав'ярню-книгарню «Niś» («Нитка»), та розташовану у Варшаві книгарню «Czytaj swoje» («Читайсьвоє»).

Про «Niś» ми вже писали у серпні минулого року. Хоча тоді заклад щойно відкривався, засновники прямо говорили, що мають амбітні плани на наступний рік. Більшість із них вже вдалося здійснити — вони організують презентації книг українських письменників та поетів, а вибір видань, доступних на вулиці Славковській 28, постійно розширюється.

Варшавська книгарня «Czytaj swoje» (Алея Солідарності 117/610) заснована Анастасією Сноповою і Марією Коробльовою — дівчатами з України, які декілька років тому приїхали на роботу в Польщу. Ідея виникла з реальної потреби: одного разу Марія вирішила подарувати подрузі книгу рідною мовою. Це, як виявилось, було проблемою — книжку треба було передавати з України. Але саме тоді дівчата вирішили створити у Варшаві місце, у якому можна було би придбати видання українською, російською та англійською мовами.

«Czytaj swoje» — це, безсумнівно, заклад «з душою». Він існує вже третій

рік, тут є не лише класичні твори, але й новинки. Продавчині допоможуть знайти будь-яку книгу та підкажуть, що обрати. Завдяки посередництву консула книгарня має доступ до всіх українських видавництв (хоча на таке замовлення іноді треба трохи почекати).

Краків'янам, як і варшав'янам, також вдалося створити інтернет-магазини, де вибрані книги можна замовити з доставкою до будь-якого населеного пункту Польщі. Якщо, однак, ви все-таки не задоволені результатами пошуку у згаданих місцях, існує ще одна альтернатива — сайт zakazknig.pl. на якому також можна знайти книги українською.

чуттєвого виміру читання — вдихання аромату друкарської фарби, відчуття текстури паперу. Однак наважившись змінити цю звичку, ми можемо отримати приємний сюрприз. Електронні книги дешевші, й надходять нам за кілька хвилин після оформлення замовлення. Найкраще придбати для такого читання однойменний пристрій (e-book, як-от Kindle), але можна читати і з комп'ютера у форматі, приміром, pdf. Натомість іще зручніший варіант — аудіокниги.

Читання вголос для вас

Українська мова — одна з найбільш милозвучних у світі. Чому би тоді не

Бібліотеки та електронні книги

А може спробувати пошукати українські книги у... бібліотеці? Ще недавно така ідея здавалася би дивною. Але у великих містах у цій сфері почали змінювати.

У Вроцлаві з 2016 року проводять навчання для бібліотекарів щодо заохочення українців користуватися ресурсами книгозбірень. Як потенційних клієнтів їх почала розглядати вроцлавська компанія «Good Books».

Загалом уже у декількох найбільших містах Польщі у частині відділів бібліотек доступні книги українською мовою. Їх іще небагато, але можна сподіватися на розширення асортименту в майбутньому.

А що ж електронні книги? Більшість активних читачів у Польщі, як і в Україні, — традиціоналісти. Їх важко схилити на бік більш сучасних форматів. Великою мірою це залежить від

поєднати приємне з корисним та не почати слухати українські книги замість того, аби їх читати? Ринок аудіокнижок швидко розвивається, придбати щось на ньому можна швидше і дешевше, ніж у випадку паперових видань. Ми не напружуємо зір, аудіоформат може допомогти розслабитися і заснути (хоча це залежить від обраної книги). Такий текст можна ввімкнути на будь-якому пристрої: смартфоні, планшеті чи комп'ютері. Його можна слухати за кермом, в магазині, у подорожі, під час прибирання чи занять спортом. Можливо, саме цей метод читання стане для вас найбільш ефективним, адже навіть коли ми сильно втомлені, нам легше зосередитися на тому, що чуємо, ніж запам'ятати щось із паперової книги.

Варто згадати про ще одну корисну річ. Слухаючи книги, ми можемо покращити свою українську. Ви помі-

тите зміни у щоденному спілкуванні, запам'ятаєте правильні наголоси, а ваш словниковий запас стане значно багатшим.

Однак — не буває троянд без колючок: слухати книги треба спершу навчитись. Не варто падати духом, якщо спочатку вам буде важко сприймати інформацію саме таким чином. Після перших двох-трьох аудіокниг мозок звикає до іншого способу зосередження. Тож для початку добре вибрати короткий і нескладний твір.

Класичні видання української літератури можна знайти і слухати безкоштовно. Велике розмаїття поезії, народних казок, оповідань і романів є на сайті sluhaj.com.ua. Однак якщо ви зацікавлені сучасною літературою, варто задуматися над тим, щоби скористатися додатком для мобільних пристроїв «АБУК».

Сотні книг у смартфоні

«Наша ціль — створення ринку української аудіокнижки», — сказав нещодавно співзасновник додатку Данило Триндюк. І дійсно: за два роки кампанія послідовно відмовляється від аудіокниг російською мовою, зосереджуючись лише на україномовному контенті.

Додаток завантажили вже приблизно 150 тисяч користувачів. Майже 20% з них — це діаспори з США, Канади, Німеччини і Польщі. За цей час сервіс випустив близько 330 книг. А цього року «АБУК» потрапив у короткий список Лондонського книжкового ярмарку у категорії «Видавець аудіокниг».

Застосунок можна завантажити безкоштовно. Ціни книг стартують з 30 гривень. «АБУКом» легко і приємно користуватися — у нього дуже привабливий дизайн. Слухати контент можна й онлайн, і офлайн. Перед покупкою ви можете також безкоштовно прослухати уривок обраної книги. Окрім цього, у плеєрі доступна цікава функція, яка дозволяє налаштовувати швидкість відтворення. Варто також згадати, що книги начитані професійними акторами, а часом — навіть самими авторами.

«АБУКом» можна користуватися не лише на дозвіллі. Аудіокнижки — це чудовий варіант для учнів: так, хрестоматія з української літератури Олександра Авраменка стала найбільш популярною у своєму жанрі. Слухачі цінують також майстерність звукового оформлення — щораз відомішими стають багатоголосі аудіофільми. Через зростання популярності подкастів в «АБУК» додали також найцікавіші з них на українському ринку.

Усі таланти читача
XXI сторіччя

На межі XVII-XVIII століть видатний письменник Йоганн Вольфганг фон Гете сказав, що література вимагає не тільки талановитого письменника, а і талановитого читача. Нині, здається, становище читача українських видань у Польщі — не менш складне, ніж у ті далекі роки. На початку XXI століття книголюб повинен бути терплячим (коли доставка книг чомусь запізнюється), гнучким (коли треба пристосовуватися до нових форматів) і передусім — упертим, аби, попри численні перешкоди, не відмовлятися від своєї любові до української літератури. ■

Олена ЦІКУЙ

Фото та ілюстрація авторки статті

РЕЦЕНЗІЇ ТА ОГЛЯДИ

▲ Вхід до будівлі Арсеналу, де проводився фестиваль

Дочекатися Книжкового Арсеналу

Погляд «зсередини» на перший великий літературний офлайн-захід за останні два роки

Моя участь у Книжковому Арсеналі (КА), як і у випадку більшості моїх колег-письменників та письменниць, була довгою історією. Передусім — бо наші заходи планувалися ще на фестиваль 2020 року. Ми почали їх обговорювати з організаторами (це було на початку весни, коли пандемія вже розгоралася, але було ще незрозуміло, наскільки все серйозно), а потім країни одна по одній почали вводити жорсткий локдаун. Спершу стало очевидно, що на Арсенал не прийдуть іноземні гості — а потім і сам фестиваль скасували.

Оля Русіна

Тут варто одразу зазначити: для креативних індустрій відміна офлайн-заходів означає не стільки перехід на дистанційну роботу, скільки втрату (принаймні часткову) нетворкінг-можливостей корисних знайомств, напрацювання контактів, живого обговорення потенційних проєктів тощо. Та й багато з тих, що вже існували, зависли у невідомості через пандемію.

Отож, головними такими офлайн-заходами для спільноти у випадку української письменницько-видавничої сфери були Книжковий Арсенал (традиційно відбувається у травні у Києві) та Форум видавців (кожного вересня у Львові). Останній не скасували, а перенесли в онлайн-формат — зауважу, що організатори зробили це справді добре і доклали багато зусиль, аби захід був цікавим для глядачів, які за майже

пів року уже добряче стомилися від інтернет-подій.

Книжковий Арсенал-2021 також спершу мав традиційно пройти у кінці травня, однак у середині весни в Україні почала рости захворюваність на коронавірус, і стало ясно, що до потрібного часу хвиля не спаде. Тож організатори перенесли захід на місяць — до кінця червня, і зрештою він таки відбувся.

Парадоксально, але певною мірою саме пандемія допомогла Арсеналу стати особливим — бо окрім того, що він був першою великою офлайн-подією для творчої спільноти з 2019 року (коли, до речі, КА отримав нагороду International Excellence Awards у номінації «Літературний фестиваль»), це була ще й 10-та, ювілейна подія. До цього часу всі вже не ймовірно скупили за такими заходами, мали багато ідей, тож і кураторська програма, й зустрічі та дискусії (які, до речі, проходили досить жорсткий відбір, бо було дуже багато охочих) стали справді цікавими та винятковими.

Фестиваль відбувається на території Мистецького Арсеналу — це колишня, власне, зброярня, велика цегляна будівля із просторим двором (ще не до кінця впорядкованим, але головний його плюс — багато місця на свіжому повітрі). У попередні роки книжковий ярмарок та більшість заходів проходили всередині, надворі натовість розташовувалися лише фудкорт та сцена. Цього разу простір довелося переобладнати: аби в будівлі не було скупчення людей, там розмістили стенди лише видавців дорослої літератури, а всю дитячу секцію перенесли у ту частину двору, яка раніше не використовувалася. У перші дні таке рішення критикували деякі учасники та відвідувачі ярмарку, оскільки було дуже спекотно, а дитячі стенди опинилися у дальньому кінці (їх не було видно одразу при вході на Арсенал, як, наприклад, головну будівлю чи сцену). Однак невдовзі стало вже прохолодніше, а люди звикли

до того, що й де знаходиться, тож, на мою думку, винести дитячу секцію на вулицю було вдалим рішенням організаторів. Та й, з іншого боку, вимушеним — адже треба було дотримуватися карантинних обмежень. Зате частина фестивалю усередині будівлі (яка в попередні роки асоціювалася із натовпом людей та нагромадженням стендів — бо ж видавництва останнім часом в Україні відкривається дедалі більше) тепер стала просторою та зручною. Там легко було дотримуватися дистанції, можна було спокійно пороздивлятися книжки без тисняви, були й кілька зон із кав'ярнями, і майданчик для дітей. На другому ж поверсі розташовувалася зона ілюстраторів.

Для дотримання санітарних норм запровадили нововведення з квитками: відвідувачі могли їх купити тільки на певний часовий слот (наприклад, з 12 до 14). При цьому вхід для людей пенсійного віку, дітей до 12 років та учасників бойових дій на Сході, як і раніше, був безкоштовним. У нас, учасників заходів, була дещо інша схема: ми мали загальний квиток, що діяв упродовж всього фестивалю, але зайти за ним упродовж дня можна було лише раз. Тобто якщо вийшов із території КА — то повернутися можеш уже назавтра.

Таким чином один із заходів, який я проводила, перенісся із 2020 року, ще кілька — додалося. На початку 2021-го я була членкинею журі літературного конкурсу для підлітків, і на Арсеналі ми мали зустріч із переможцями. Із командою цього ж конкурсу ми проводили майстер-клас із письменницької майстерності для дітей. Натомість в останній день фестивалю відбувся захід, організований проєктом «Барабука» та Українським інститутом книги (УІК). Вони проводять акцію «Живі письменники» — вона має на меті популяризацію серед дітей читання, зокрема книг українських сучасних авторів; а назва є алюзією на відомий жарт про те, що всі письменники, яких ми вивчаємо у школах, уже помирали.

Тож УІК виготовив для учасників фестивалю футболки з хештегом «Я жива письменниця/Я живий письменник» і запросив їх взяти участь у своєрідній «казці наживо». Усім нам роздали картки із заздалегідь підготовленими ключовими словами, й автори мали по черзі виходити на сцену і експромтом вигадувати фрагмент історії, який би був побудований навколо цього слова чи фрази. Кожен наступний автор продовжував історію, і таким чином утворилася довга (і досить химерна) казка про крокодила та ведмеда, які переживали різні карколомні пригоди на Книжковому Арсеналі, стали книжковими блогерами та подорожували на метро з Києва до Львова і навпаки (для невтаємничених: львівське метро — це своєрідний мем, адже підземки там немає, але трапляється, що хтось думає, ніби так є). Усе це дійство транслювали онлайн, як і більшість заходів фестивалю, та зафільмували на пам'ять — його можна переглянути на сторінці Арсеналу. Саме тоді я, до речі, переконалася, що, навіть коли ти письменниця і журналістка одночасно, можна ненадовго забути про свою професію, але вона точно не забуде про тебе. У той час як мої колеги-автори діставали картки із фразами «беззубий крокодил» чи «подушка-невидимка», я витягнула... «інстаграм-сторінку президента». ■

Оля РУСІНА

Фото — Євгенія Перуцька

Адам Бобрович, «Gorajec», Пасленк, 2021. — 424 ст.

Монографія села Гораєць від Адама Бобровича

Наприкінці червня 2021 року вийшла у світ обширна монографія Адама Бобровича «Gorajec» («Гораєць»). Ця публікація — кульмінація кропіткої та напруженої роботи автора. Це чудова пам'ятка для жителів чарівного села у Любачівському повіті, а також їхніх нащадків.

Адам Бобрович витратив багато років на те, аби зв'язатися з людьми з усього світу, зібрати та опрацювати матеріали. Монографія «Гораєць» — це вже третя його публікація про це село. Тут він описує його історію та жителів, їхні родинні зв'язки, а також релігійне та щоденне життя. Багато уваги в книзі присвячено культивуванню традицій, ритуалів, а також народному діалекту. Автор пише і про сьогоденні Гораєць, будуючи таким чином місток між минулим і сучасністю.

Адам Бобрович не уникає складних і навіть трагічних тем міжвоєнного періоду, часів II Світової війни та післявоєнних років. Видання містить списки мешканців довоєнного Гораєця, людей, депортованих до СРСР, переселених в межах акції «Вісла», висланих на роботу до Німеччини, а також місцевих членів УПА. Текст книги майстерно поєднаний із «Хронікою спогадів проминого життя Михайла Франківського» — довоєнного жителя села, який багато років описував події, свідком яких був: це спогади про Гораєць, примусові роботи в Німеччині та перебування в таборах для переміщених осіб у Корнберзі та Ляйпгаймі. Видання цінне й архівними фотографіями, які раніше ніде не публікувались. Усе це робить книгу багатим, цінним та цікавим джерелом знань про Гораєць та навколишні села.

Монографія містить також календар та ілюстрований перелік об'єктів, які варто внести до списків культурної спадщини. Автор описує сучасний Гораєць, історичну церкву, придорожні хрести та каплиці; наводить хронологію придбання храмових дзвонів, які з вересня 2020 року запрошують жителів на церковні богослужіння і своїм звуком закликають до згоди та любові. Детально описаний також церковний іконостас у Гораєці.

Книга адресована жителям села та людям, які цікавляться історією своїх предків. Вона може бути корисною і для туристів та гостей, які відвідують Гораєць, і для тих, хто хоче дізнатися про долю забутих місцевостей на південному сході Польщі. Це — не класичне наукове видання, але воно може бути надзвичайно цінною збіркою знань для спеціалізованих науково-дослідних інститутів. Монографія села Гораєць — це безцінний скарб, який залишиться для наступних поколінь.

Книга видана коштом автора тиражем у 50 примірників. ■

Стефан ЛАШИН

Контактні дані автора книги:

bobrowicz.ad@gmail.com;

моб. тел. +48 601 729 953

Всепольський конкурс малюнків до 150-ї річниці від дня народження поетеси Лесі Українки

Запрошуємо дошкільнят та учнів початкової школи до участі в конкурсі малюнків, присвяченому українській письменниці Лесі Українці, під назвою:

«ЛЕСЯ УКРАЇНКА – ПРИЯТЕЛЬКА ДІТЕЙ У ПОЛЬЩІ»

Професійне журі оцінюватиме роботи у вікових категоріях: ■ дошкільнята ■ школярі початкової школи I-III кл. ■ школярі початкової школи IV-VI кл. ■ школярі початкової школи VII-VIII кл.

Малюнки можна виконувати в довільній художній техніці у форматі А-3. Братимуться до уваги тільки індивідуальні роботи, зроблені самостійно учасниками конкурсу.

На малюнках, які передаватимуться у паперовій формі, на зворотному боці треба написати: ● ім'я і прізвище учасника ● клас і школу ● адресу і номер телефону вчителів або батьків, які підготували дитину до конкурсу.

Якщо малюнки надсилатимуться в електронній формі, вищезазначену інформацію просимо подати у е-мейлі.

Переможців конкурсу визначить журі, результати з'являться на шкільному сайті lesiabant.pl.

Найкращі роботи будуть нагороджені та опубліковані на сайті школи та в українській пресі.

Конкурсні роботи просимо надсилати до 15 липня 2021 року у паперовій формі на адресу:

Szkoła Podstawowa nr 8 im. Łesi Ukrainki z Ukraińskim Językiem Nauczania w Bartoszczach ul. Leśna 1, 11-200 Bartoszyce, в електронній формі (фотографія або скан) на електронну адресу: konkurs@lesiabant.pl

Додаткова інформація за тел. 609 423 260, 605 303 206 та на сайті lesiabant.pl.

Участь у конкурсі є одночасно згодою на обробку персональних даних учасників.

Від імені організаторів – Початкової школи № 8 ім. Лесі Українки з українською мовою навчання в Бартошицях, Товариства «Калина» та ОУП координаторки конкурсу – Любомира Тхір, Данута Глушко

Любачівщина запрошує!!!

У кого ще трішки в серці залишилася пам'ять про своїх предків, і ту пам'ять хочете переказати своїм дітям та внукам, запрошуємо на Любачівщину.

14.08.2021 року об 11.00 – служба Божа в церкві у Жукові, а опісля – панахиди на цвинтарях у Жукові, Горайці та Новому Селі.

15.08.2021 року о 10.00 – панахиди на цвинтарі в Старому Люблинці, а об **11.00** – служба Божа в церкві у Новому Люблинці, а опісля – панахиди на цвинтарі.

Хоча б раз у рік походимо стежками наших предків. Хто не може поїхати, нехай передасть свою лепту на впорядкування цвинтарів чи ремонт церкви особам, які поїдуть. Можна також переказати кошти на рахунок:

Zgromadzenie sióstr Służebnic NMP Prałkowce 231 37-700 Przemyśl

Nr rachunku: 91 8642 1155 2015 1500 7766 0004

З дописом: darowizna na remont cerkwi w Nowym Lublinie Церкви на Любачівщині чекають на нас.

Друзі зі Щецина покійної

ЕЛІЗИ ПАНЧАК

висловлюють глибоке співчуття її

чоловікові Василеві, синам Андрієві та Богданові.

Вона назавжди залишиться в нашій пам'яті.

Царство їй небесне. Вічна пам'ять.

З почуттям глибокої скорботи прийняли ми вістку про те, що улюблена дружина, мама, бабуся й наша подруга

бл.п. ЕЛІЗА ПАНЧАК

завершила свій земний шлях. Ми щиро розділяємо з родиною смуток і жаль. Пам'ятатимемо Елю як щирого патріотку, яка любила усе, що рідне, а зокрема – свою віру, мову й культуру. Вічна їй пам'ять і вічний спокій їй душі.

Зи щирістю,
однокурсники *Щецинського педучилища:*
Володимир Романчук, Омелян Козаковський,
Степан Ананевич

Фонд розвитку демократії, освіти, культури та активізації «ДЕКА» (ДЕКА), який керує Початковою школою №2 ім. Тараса Шевченка у Білому Борі, організовує набір учнів до початкової школи на 2021/2022 навчальний рік.

Якщо ви зацікавлені у навчанні у школі, зв'яжіться з нами за тел. 94-37-39-026, 94-37-39-020, 511-533-505 або електронною поштою: zs2bb@op.pl

На сайті www.sp2bbog.eu можна завантажити документи для нових учнів:

1. Умови прийому учнів до Початкової школи
2. Заява до школи – двомовна
3. Заява на місце в гуртожитку
4. Заява батьків про включення дитини/учня до вивчення мови національної меншини в початковій школі
5. Заява на медичне страхування для іноземців
6. Згода на переїзд дитини з гуртожитку до місця проживання
7. Батьківська згода на поїздку

Необхідні документи: ● заява про вступ до школи (додаток 1) ● заява на поселення в гуртожиток (додаток 2) ● номер PESEL учня ● 3 фотографії (підписані іменем та прізвищем і датою народження) ● фотокопія медичної картки ● скорочена копія свідоцтва про народження ● копія декларації про вибір лікаря первинної медичної допомоги

Фонд «ДЕКА» (ДЕКА) створив спеціальний фонд стипендій для учнів, які досягають успіхів, дуже добрих шкільних результатів, мають вище середнього рівень знань та досягнень, але не мають фінансових ресурсів для продовження навчання. Допомогу отримують учні шкіл з українською мовою викладання у Білому Борі.

Школа також адресує свою пропозицію дітям мігрантів з України, які працюють у Польщі, особливо в Західно-поморському та Поморському воєводствах. Для учнів з України ми пропонуємо заняття українською мовою, а також додаткові уроки польської мови, щоб вони могли швидко акліматизуватися у Польщі.

Школа безкоштовна!! Крім того, ми надаємо гуртожиток з цілодобовим харчуванням за дуже низькими цінами.

XIX Загальнопольський рисунковий конкурс «Рідні землі дідусів моїми очима»

Роботи можна виконати в різних пластичних формах (найкраще – формат А3). Просимо не класти на малюнки пластилін та гострі елементи, які можуть знищити дитячі праці під час транспортування.

Братимуться до уваги тільки індивідуальні роботи.

На звороті (ззаду) треба вказати: ■ ім'я і прізвище ■ клас і школу, вік автора ■ адресу і номер телефону

Професійне журі оцінюватиме роботи у категоріях:

- 1) діти дошкільного віку (до 6 років)
- 2) школярі 7-9 років (початкова школа)
- 3) школярі 10-12 років
- 4) школярі 13-15 років.

Найкращі праці будуть нагороджені та показані під час XLVI Фестивалю українських дитячих ансамблів – Косалін-202.

Праць не повертаємо!

Роботи просимо надсилати до 20 жовтня 2021

на адресу:

Зwiązek Ukraińców w Polsce
Zarząd Oddziału w Koszalinie
ul. J. Piłsudskiego 6/1, 75-500 Koszalin
тел.: 94 342-64-70, 884-994-009
zup_koszalin@wp.pl

Управа відділу ОУП у Кошаліні

Ініціативна група гуртка ОУП і церковна рада у Гребенному планують провести ремонт та реновацію старих надмогильних пам'ятників і хрестів на цвинтарі у Гребенному і Мостах-Малих.

Реалізувати проект планується поетапно протягом двох років. Зараз проводимо інвентаризацію, а вступні роботи хочемо почати у другій половині червня під наглядом спеціалістів з Академії мистецтв.

На це потрібні кошти – на закупівлю матеріалів, харчування і нічліг учасників з України і Польщі, тому просимо колишніх мешканців сіл і їхніх нащадків фінансово допомогти проекту.

Пожертви можна надсилати на банківський рахунок: Parafia Greckokatolicka w Hrebennem nr konta: 52 1240 2568 1111 0010 1630 0119 z dopiskiem «cmentarz Hrebenne».

Усім жертводавцям та прихильникам дуже дякуємо!

Від імені ініціативної групи – Роман Божик
Гурток ОУП в Гребенному

ШАНОВНІ БАТЬКИ І ДОРОГІ УЧНІ!

Комплекс шкіл з УМН в Ґурові-Ілавецькому запрошує випускників початкової школи продовжувати навчання в нашій школі у 2021-2022 шкільному році.

А наша школа це:

- ▶ якісне навчання
- ▶ індивідуальний підхід
- ▶ плекання рідних звичаїв та традицій
- ▶ змога розвивати свої таланти (танці, спів, спорт)
- ▶ комфортне проживання в гуртожитку школи.

Чекаємо на Вас.

Дирекція, вчителі, вихователі та Ваші старші друзі

ЗАПРОШУЄМО ДО НАШОЇ ШКОЛИ!

Контакт зі школою:

телефон до секретаріату: 897-611-243

sekretariat@szkolazdumka.pl

szkolazdumka.pl

ДОЛИНИ ЗАПРОШУЮТЬ!

15.07.2021 р. (четвер) о 12.00 у колишній греко-католицькій церкві Різдва Пресвятої Богородиці в селі Шимбарк-Вулька (раніше Долини) біля Горлиць служитиметься Божественна літургія, а опісля – спільна аґапе біля церкви.

Сердечно запрошуємо.

Організатори

Наше Слово

Adres: Redakcja "Nasze Slowo", ul. Kościeliska 7, 03-614 Warszawa, tel.: prenumerata i reklama – tel./fax 22 677-88-10, redaktor naczelny – 22 677-88-11, sekretarz redakcji – 22 677-84-46, redakcja – 22 677-84-45.

E-mail: redakcja@nasze-slowo.pl, prenumerata@nasze-slowo.pl, ogloszenia@nasze-slowo.pl

Internet: www.nasze-slowo.pl

Kolegium Redakcyjne: Khrystyna Zanyk, Piotr Tyma, Paweł Łoza, Tetiana Daniuchenko, Anastazja Krawczuk, Daryna Popil.

Zespół redakcyjny: redaktor naczelny – Khrystyna Zanyk, zastępca redaktora naczelnego – Paweł Łoza, sekretarz – Tetiana Daniuchenko, redaktorzy – Igor Szczurba (Warszawa), Anna Winnicka (Koszalin), Grzegorz Spodarek (Kętrzyn), Katarzyna Komar-Macyńska (Przemyśl), redaktor stylistyczny – Olga Rusina, redaktor techniczny – Olga Michaluk, prenumerata, reklama – Łesia Korostełewycz.

Współpracownicy: Anastazja Krawczuk (Warszawa), Stefan Migus (Olsztyn), Piotr Andrusieczko (Kijów), Bogdan Tchórz (Górowo Iławeckie), Ludmiła Łabowicz (Białystok), Oksana Kulczewycz (Legnica), Jerzy Gawryluk (Bielsk Podlaski), Olena Humeniuk (Kijów), Adam Wiewiórka (Legnica), Daryna Popil (Warszawa), Oleksandra Iwaniuk (Warszawa), Zhanna Kuznietsova (Kijów), Ivanna Kyliushyk (Warszawa), Svitlana Melnyk (Kraków), Ivan Kysloshchuk (Lublin), Władysław Graban (Krynica Zdrój), Piotr Wirchniański (Gładyszów).

Wydawca: Związek Ukraińców w Polsce, ul. Kościeliska 7

03-614 Warszawa, tel.: 22 679-96-77 (sekretariat),

22 677-88-06 (sekretarz Zarządu Głównego),

E-mail: zuwp@post.pl, sekretariat@ukraina.com.pl,

Internet: <http://ukraincy.org.pl>, <http://www.oup.ukraina.com.pl>

Fotoskład: Redakcja „Nasze Slowo”

Druk: Drukarnia „Efekt”. **Nakład** 2500 egz.

Pismo dofinansowano ze środków dotacji Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji

Związek Ukraińców w Polsce, ul. Kościeliska 7, 03-614 Warszawa

Konto bankowe dla wpłat w PLN:

47 1160 2202 0000 0000 5515 6292

Konto bankowe dla wpłat w EURO, CAD:

IBAN: PL47 1160 2202 0000 0000 5515 6292

BIC/S.W.I.F.T.: BIGBPLPWXXX

Bank Millennium S.A., ul. S. Żaryna 2a, 02-593 Warszawa

Konto bankowe dla wpłat tylko w USD:

IBAN: PL20 1160 2202 0000 0000 5515 6196

BIC/S.W.I.F.T.: BIGBPLPWXXX

Bank Millennium S.A., ul. S. Żaryna 2a, 02-593 Warszawa

Poglądy autorów publikacji nie zawsze są zbieżne z poglądami redakcji.

Za wiarygodność faktów odpowiadają autorzy.

Redakcja nie zwraca tekstów nie zamówionych oraz zastrzega sobie prawo

ich redagowania, skracania i zmiany tytułów. Koresponduje z czytelnikami

tylko na łamach tygodnika.

Rozpowszechnianie materiałów z „Naszego Słowa” wyłącznie za zgodą redakcji.

Za treść ogłoszeń i reklam redakcja nie ponosi odpowiedzialności.

„Nasze Slowo” dostępne jest w oddziałach Poczty Polskiej, w kioskach RUCH-u,

w wybranych EMPIK-ach oraz w wydaniu internetowym www.eprasa.pl/news/nasze-slowo.

Prenumerata realizowana przez RUCH S.A.:

Zamówienia na prenumeratę można składać bezpośrednio na stronie

www.prenumerata.ruch.com.pl

Eventualne pytania prosimy kierować na adres e-mail: prenumerata@ruch.com.pl

lub kontaktując się z Centrum Obsługi Klienta „RUCH” pod numerami: 22 693 70 00

lub 801 800 803 – czynne w dni robocze w godzinach 7⁰⁰ – 17⁰⁰.

